

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ
กรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Evaluation of the effectiveness of Center for Assistance to Reintegration
and Employment : A case study of Samutprakarn Central Prison.

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริม

การมีงานทำ กรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ

โดย

น.ส.ชลิตา บุญเดช

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. วงอร พัวพันสวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศิริมา ทองสว่าง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชลิดา บุญเดช : การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ กรณีศึกษา เรือนจำ
กลางสมุทรปราการ. (The Evaluation of the effectiveness of Center for Assistance to
Reintegration and Employment : A case study of Samutprakarn Central Prison.) อ.ที่ปรึกษา
หลัก : รศ.วันชัย มีชาติ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ กรณีศึกษา
เรือนจำกลางสมุทรปราการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำ
กลางสมุทรปราการ ศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิผลในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของ
เรือนจำกลางสมุทรปราการ รวมถึงศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ
ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1) การประเมินปัจจัยด้านบริบท พบว่า การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและ
ส่งเสริมการมีงานทำมีความสอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์ของนโยบายกรมราชทัณฑ์ที่จะสนับสนุนผู้พ้นโทษให้เข้าถึงใน
ด้านการจ้างงาน บริการสุขภาพ และทุนประกอบอาชีพ 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ในส่วนของงบประมาณยังมี
ไม่เพียงพอ รวมทั้งจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอส่งผลให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำต้องจัดสรรอัตรากำลัง
ให้เพียงพอในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้อย่างทั่วถึง 3) การประเมินปัจจัยด้านกระบวนการ พบว่า กิจกรรมในการ
ดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ มีการดำเนินการตามขั้นตอน
ได้อย่างเหมาะสม ตั้งแต่การจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขัง ไปจนถึงการติดตามผู้พ้นโทษภายหลัง
การปล่อยตัว 4) การประเมินปัจจัยด้านผลผลิต พบว่า การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำ
กลางสมุทรปราการเพื่อให้บริการความช่วยเหลือแก่ผู้พ้นโทษในการหางานทำก่อนการพ้นโทษ รวมถึงการฝึกทักษะอาชีพ
และเป็นช่องทางในการหางานให้กับผู้พ้นโทษ แต่ในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีงานทำและการส่งเสริมให้
ผู้ประกอบการจ้างงานผู้พ้นโทษยังไม่เป็นรูปธรรมนัก เพราะฉะนั้น การดำเนินของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงาน
ทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการจึงยังไม่มีประสิทธิผลนักในการช่วยให้ผู้พ้นโทษได้รับการจ้างงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6280024424 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: evaluation of the effectiveness, effectiveness, prison, Samutprakarn Central Prison

Chalida Boondad : The Evaluation of the effectiveness of Center for Assistance to Reintegration and Employment : A case study of Samutprakarn Central Prison. . Advisor: Assoc. Prof. WANCHAI MEECHART

The objectives of “The Evaluation of the effectiveness of Center for Assistance to Reintegration and Employment : A Case Study of Samutprakarn Central Prison” is to study roles of Center for Assistance to Reintegration and Employment. Analyzing the effectiveness of Center for Assistance to Reintegration and Employment in Samutprakarn Central Prison based on CIPP Model and problems or obstacles of the operations of Center for Assistance to Reintegration and Employment.

The research results were as follows : (1) the context evaluation aspect found the operations of Center for Assistance to Reintegration and Employment were consistent with objectives in policies of the Department of Corrections to support ex-offenders as well as access to employment, health, and financial services. Furthermore, (2) input evaluation aspect found that in terms of budget remained inadequate and insufficient staff that affecting Center for Assistance to Reintegration and Employment have to allocate enough manpower to be able to thoroughly take care of ex-offenders. (3) process evaluation aspect found activities suitable for the operations of Center for Assistance to Reintegration and Employment from Pre-release program to follow-up the released offenders. (4) product evaluation aspect found Center for Assistance to Reintegration and Employment of Samutprakarn Central Prison were set up to provide guidance services and assist offenders to secure employment before release, through job readiness skills training and an online job search portal but helping offenders find employment and encouraging employers to take them on wasn't good enough implementation. therefore, Roles of Center for Assistance to Reintegration and Employment apparently cannot be effectively operate in the employment of ex-offenders.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ กรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ วันชัย มีชาติ ที่ได้ให้ คำปรึกษาแนะนำ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ ผู้บังคับบัญชาเรือนจำกลาง สมุทรปราการ ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่น รปม.51 และเจ้าหน้าที่หลักสูตรทุกท่านที่ช่วยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในเรื่องต่างๆนสารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี คุณประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบความดีให้แก่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้ช่วยเหลือในการศึกษา

หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการศึกษา ในโอกาสต่อไป

ชลิตา บุญเดช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของงานวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ CIPP Model.....	5
2.2 กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	6
2.3 การฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง	10
2.4 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย.....	11
2.5 การสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังการปลดปล่อย.....	16
2.6 บทบาทของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ.....	23
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
2.8 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	32

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	33
3.1 วิธีดำเนินการศึกษา.....	33
3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	34
3.4 วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล	35
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	35
บทที่ 4 ผลการศึกษา	36
4.1 ผลการประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ.....	36
4.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์.....	36
4.1.2 ผลการประเมินปัจจัยด้านบริบท (Context Evaluation).....	37
4.1.3 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	39
4.1.4 ผลการประเมินปัจจัยด้านกระบวนการ (Process Evaluation)	47
4.1.5 ผลการประเมินปัจจัยด้านผลผลิต (Product Evaluation).....	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม.....	86
ประวัติผู้เขียน.....	89

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย	17
ตารางที่ 2 กิจกรรมพื้นฐานในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของเรือนจำกลาง สมุทรปราการ ประจำปีพ.ศ.2563 ครั้งที่ 1	61
ตารางที่ 3 สถิติจำนวนผู้พ้นโทษของเรือนจำกลางสมุทรปราการย้อนหลัง ปี พ.ศ. 2561-2563	62
ตารางที่ 4 สถิติจำนวนผู้พ้นโทษของเรือนจำกลางสมุทรปราการย้อนหลัง ปี พ.ศ. 2561-2563.....	63
ตารางที่ 5 สถิติจำนวนผู้พ้นโทษที่รับการสงเคราะห์จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ..... ของเรือนจำกลางสมุทรปราการย้อนหลัง ปี พ.ศ. 2561-2563	64
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support.....	66
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ปี พ.ศ.2562 แบ่งตาม อาชีพ	67
ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงาน และ ส่งเสริมการมีงานทำของกรมราชทัณฑ์	70

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาทัศนียและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด	9
ภาพที่ 2 รูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำ/ทัณฑสถาน	12
ภาพที่ 3 ภารกิจหลักของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ 49	
ภาพที่ 4 วิธีการติดตามผู้พ้นโทษของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของ เรือนจำกลางสมุทรปราการ.....	58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่างยาวนานและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ผู้กระทำผิดซ้ำมักจะเป็นบุคคลที่เคยกระทำผิดและได้รับการลงโทษมาแล้ว แต่ต่อมาภายหลังจากพ้นโทษก็หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำที่มีสภาพแออัด ส่งผลให้ผู้ต้องขังเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมกรรมการกระทำผิดระหว่างกันได้ง่ายขึ้น จากที่เคยกระทำผิดในคดีเล็กน้อยเป็นกระทำผิดซ้ำในคดีที่มีความร้ายแรงขึ้น ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น การจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด รวมทั้งการฝึกวิชาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจในรูปแบบต่างๆ อาทิ อบรมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ รวมทั้งจัดกิจกรรมด้านนันทนาการให้กับผู้ต้องขังในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดหางาน การให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวเข้าสู่สังคม เป็นต้น โดยที่กรมราชทัณฑ์ก็มุ่งหวังให้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำมีจำนวนลดน้อยลงหรือไม่มีเลย แต่ก็ไม่สามารถช่วยแก้ไขผู้กระทำผิดซ้ำได้มากนัก

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษมากที่สุด คือ การยอมรับของสังคมต่อผู้พ้นโทษ จะเห็นได้จากที่สังคมไทยมีคำเรียกขาน ผู้ต้องโทษที่เหมาวมและเต็มไปด้วยอคติว่า “คนขี้คุกขี้ตาราง” อันมีนัยหมายถึง คนไม่ดี อีกทั้งถูกเหมาวมว่าเป็นคนชั่วโดยกมลสันดานและถูกลดสถานะให้ต่ำกว่าคนทั่วไป ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ผู้ต้องขังจึงถูกผลักให้กลายเป็นคนแตกต่างที่มีมลทินทางสังคม และเมื่อผู้ต้องขังเหล่านี้ใช้โทษครบถ้วนตามกำหนด เปลี่ยนสถานะใหม่กลายเป็นอดีตผู้ต้องขังหรือผู้พ้นโทษ ออกไปสู่สังคมภายนอก ต้องไปเรียนรู้วิถีที่จะดำรงชีวิตใหม่ แต่พวกเขากลับถูกสังคมมองว่าไม่มีทางหรือมีโอกาสน้อยมากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษจะเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ นำมาซึ่งความยากลำบากในการทำงานหาเลี้ยงชีพภายใต้โอกาสอันจำกัดในการจ้างงาน การเข้าถึงแหล่งทุนก็ยิ่งยากลำบากต้องไปกู้หนี้ยืมสิน ชักหน้าไม่ถึงหลัง สุดท้ายผู้พ้นโทษก็ไม่สามารถก้าวข้ามมันไปได้ต้องเดินกลับไปซักรอยเดิม ซึ่งก็ยิ่งเป็นการตอกย้ำว่าไม่มีทางที่ผู้พ้นโทษจะกลับตัวเป็นคนดีได้

ด้วยสภาพปัญหาข้างต้น กรมราชทัณฑ์จึงเล็งเห็นความสำคัญและเห็นความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดีสู่สังคม เนื่องจากกรมราชทัณฑ์ ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังได้เพียงลำพัง รวมทั้งผู้ต้องขังเมื่อได้รับการปล่อยตัวต่างก็เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งหากสังคมไม่ยอมรับ หรือผลักเขาออกจากสังคม เขาก็จะกระทำผิดซ้ำ สังคมจะได้รับผลกระทบด้วย กรมราชทัณฑ์จึงผลักดันนโยบายคืนคนดีสู่สังคม ภายใต้แนวคิดที่มองว่า การลงโทษผู้กระทำผิดนั้นเป็นไปเพื่อการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่ใช่การลงโทษที่ก่อให้เกิดมลทินติดตัวผู้ต้องขัง ซึ่งบุคคลที่เข้ามาในเรือนจำแต่ละคนล้วนมีประสบการณ์ในชีวิตที่แตกต่างกัน และในวันหนึ่งบุคคลเหล่านี้เกือบทั้งหมดก็จะได้รับการปล่อยตัวกลับคืนสู่สังคม แนวทางที่กรมราชทัณฑ์ปฏิบัติจึงพยายามทั้งพัฒนารูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เพิ่มทักษะทางวิชาชีพและสังคมไปพร้อมๆ กับพัฒนาเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในงานราชทัณฑ์เพื่อลดอคติทางสังคม ทั้งหมดนี้ก็เพื่อหวังให้ผู้พ้นโทษปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก่อนกลับคืนสู่สังคม และได้รับการยอมรับในฐานะพลเมืองที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในสังคม การหาหนทางเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงชีพถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการปรับตัวคืนสู่สังคมของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ การส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีงานทำหลังพ้นโทษ ได้ประกอบอาชีพตามที่ได้รับ การฝึกอาชีพและได้รับการสนับสนุนเรื่องทุนในการประกอบอาชีพ รวมถึงการติดตามให้ความช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษจึงเป็นสิ่งสำคัญ กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานและช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีงานทำทั้งขณะต้องโทษในเรือนจำ และการนำความรู้จากการอบรมวิชาชีพไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีอาชีพมีงานทำภายหลังพ้นโทษ สามารถช่วยเหลือตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม และไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ กลุ่มผู้ต้องขังที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และความต้องการ โดยการประสานหน่วยงานเครือข่าย เช่น กรณีต้องการทุนประกอบอาชีพ ต้องการค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ต้องการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ เป็นต้น รวมถึงการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการจัดหางาน กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ฯลฯ เกี่ยวกับข้อมูลตำแหน่งงานว่าง โครงการพัฒนาทักษะฝีมือ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้ผู้รับบริการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำได้นำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะช่วยให้ผู้ต้องขังได้รับการยอมรับกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ และศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ รวมทั้ง ผู้ศึกษาสนใจศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้บรรลุผลตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ต่อไปในอนาคต

1.2 คำถามในการวิจัย

1.2.1 ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ มีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร

1.2.2 ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นอย่างไร

1.2.3 การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาบทบาทของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นอย่างไร ในการหางานให้กับผู้พ้นโทษ

1.3.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

1.3.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำกรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งประเมินผลศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำตามแบบจำลองซีปโมเดล (CIPP Model) ประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านบริบท ได้แก่ การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำ ความสำคัญของปัจจัยสิ่งแวดล้อม
- 2) ปัจจัยด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และหน่วยงานที่จะสนับสนุน
- 3) ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์และการติดตามภายหลังพ้นโทษ
- 4) ปัจจัยด้านผลผลิต ได้แก่ จำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการติดตามภายหลังพ้นโทษ จำนวนผู้พ้นโทษที่อยู่ในสถานะการดำเนินงานทำ

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาเรือนจำ, ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและผู้พ้นโทษที่ได้รับการจ้างงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ จำนวนทั้งหมด 6 คน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เพื่อทราบถึงผลการประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของกรมราชทัณฑ์

1.5.2 เพื่อทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของกรมราชทัณฑ์

1.5.3 ช่วยเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของกรมราชทัณฑ์ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ
กรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ” ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ CIPP Model

รูปแบบการประเมินแบบซีบีพี (CIPP model) เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการ ตั้งแต่
บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต (Context input process and product) โดยจะใช้
วิธีการสร้างเกณฑ์ และประสิทธิภาพของโครงการตามแบบจำลองซีบีพี (CIPP model)
ซึ่งจะประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทสภาพแวดล้อม หรือประเมินเนื้อความ (Context evaluation)
เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ เป็นการประเมินความต้องการ
ความจำเป็นเพื่อกำหนดโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่นอกโครงการแต่มีผลต่อการสำเร็จหรือความล้มเหลว
ของโครงการและเป็นการพิจารณาความจำเป็นที่ต้องจัดทำโครงการดังกล่าว ได้แก่ บริบท
ด้านสภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายของโครงการ จำนวนประชากร
สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจน
แนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ เป็นต้น ซึ่งเป็นประโยชน์
ในการนำไปใช้ตัดสินใจวางแผนกำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมายและกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการ
ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการประเมินทรัพยากรที่จำเป็น
ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินโครงการว่า มีความเป็นไปได้มีความเหมาะสมและมีความเพียงพอหรือ
ไม่ทรัพยากรที่จำเป็น ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา กลุ่มเป้าหมาย เทคโนโลยีและ
แผนการดำเนินงาน เพื่อค้นหาประสิทธิภาพขององค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยนำเข้า อาจจะมีจำแนก
เป็นบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัย
ก็ยังจำแนกย่อยออกไปอีก เช่น บุคคล อาจพิจารณาเป็น เพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ
ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ทัศนคติ ศักยภาพ ความสามารถ ประสบการณ์ คุณวุฒิทางการศึกษา

ถิ่นที่อยู่และลักษณะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น การประเมินปัจจัยนำเข้านำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหาวิธีดำเนินงานโครงการให้บรรลุเป้าหมาย

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินการบริหารโครงการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการการนำปัจจัยนำเข้าของโครงการใช้เหมาะสมหรือไม่ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นจะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ สารสนเทศต่าง ๆ จะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอผู้ดำเนินงานโครงการ อาจจะต้องการสารสนเทศทุกวันหรือในตอนเริ่มต้นโครงการในการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินงานโครงการไว้เป็นหลักฐานการประเมินกระบวนการ มีประโยชน์ในการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง (Strengths) หรือจุดด้อย(Weakness) ของโครงการนำไปใช้ในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินโครงการต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้จากโครงการ ว่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ่มค่าเพียงใดโดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ มุ่งตอบคำถามว่า โครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลการประเมินจะทำให้ได้ สารสนเทศในการพิจารณาตัดสินใจ ยุติ ปรับขยาย หรือทำเป็นงานประจำ การประเมินผลผลิตจะทำการประเมินสองขั้นตอนคือ 1) ประเมินทันทีที่สิ้นสุดโครงการ เรียกว่าการประเมินผลลัพธ์ และ 2) การประเมินผลกระทบของโครงการทั้งทางบวกและทางลบ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปตัดสิน เกณฑ์มาตรฐานนั้นอาจจะกำหนดขึ้นเอง หรืออาศัยเกณฑ์ที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นกำหนดไว้ก็ได้ (สราญ มี่แจ้ง, 2558)

ผู้วิจัยเลือกศึกษาประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการโดยใช้รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP model เพื่อให้ได้เห็นภาพรวมของการดำเนินงานทั้งหมดของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำแล้วนำมาวิเคราะห์ ประเมินประสิทธิผล 4 ด้าน ได้แก่การประเมินด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

2.2 กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย โดยมีแนวทางการควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักทัณฑ์โทษสมัยใหม่ และตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะมีขั้นตอนกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการรับตัว ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังใหม่ เรือนจำ/ทัณฑสถาน จะต้องจัดให้มีการตรวจร่างกายจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานที่ผ่านการอบรมด้านพยาบาล และจะต้องดำเนินการ

จัดให้มีการปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำ รวมถึงต้องดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมที่เหมาะสม

2. ขั้นตอนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ครั้งที่ 1 เป็นการจำแนกลักษณะพื้นฐานควรกระทำภายในระยะเวลา 2 - 4 สัปดาห์นับแต่วันรับตัว เพื่อรวบรวมข้อมูลของผู้ต้องขังเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว อาชีพ ความถนัด สภาพแวดล้อมทางสังคม สาเหตุและพฤติการณ์การกระทำความผิดตามแบบสออบประวัติจำแนกผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปรับการปฐมนิเทศ อบรมระเบียบวินัยในการใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งด้านการควบคุมและการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและช่วยให้การบริหารงานด้านต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ขั้นตอนการดูแลผู้ต้องขัง โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษาทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพ และการอบรมทางศีลธรรมตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการและนันทนาการต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งเรือนจำได้รับการฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม คือ การฝึกอาชีพและหลักศาสนา ผู้ต้องขังทุกคนสามารถเข้าโปรแกรมนี้ตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของเรือนจำเป็นผู้พิจารณา

4. ขั้นตอนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข (จำแนกครั้งที่ 2) เป็นการประเมินรายบุคคลเพื่อที่จะทำให้สามารถรู้จักผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลจนสามารถแยกปฏิบัติ แยกกลวิธีในการแก้ไขฟื้นฟูเหมาะสมเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มได้ เป็นการจำแนกเจาะลึกในทุกมิติของผู้กระทำผิดเป็นมูลเหตุ สาเหตุพฤติกรรม การกระทำผิดตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูครอบครัวของผู้กระทำผิดจนสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูให้สอดคล้องกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท แต่ละคนได้ การจำแนกลักษณะนี้จะเน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ถึงประวัติจากเอกสาร และจากการเปิดเผยของผู้ต้องขัง การสังเกตพฤติกรรมและการใช้แบบประเมินทางจิตวิทยาเพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ และวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคล เนื่องจากกลุ่มผู้ต้องขังที่นำมาวิเคราะห์และจำแนกลักษณะได้ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายในโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะแล้ว

5. ขั้นตอนโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะ เป็นโปรแกรมการแก้ไขที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำผิด โดยมีหลักสูตรในการให้ความรู้และทักษะและใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการสร้างวินัย และปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม โปรแกรมนี้จะต้องใช้เวลาประมาณ 6 เดือนถึง 1 ปี โดยไม่รวมระยะเตรียมการปลดปล่อย จึงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมายซึ่งอาจแยกตามประเภทคดี หรือแยกตามพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดโปรแกรมว่าจะมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มใด ดังที่กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการไปแล้ว คือ โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟู

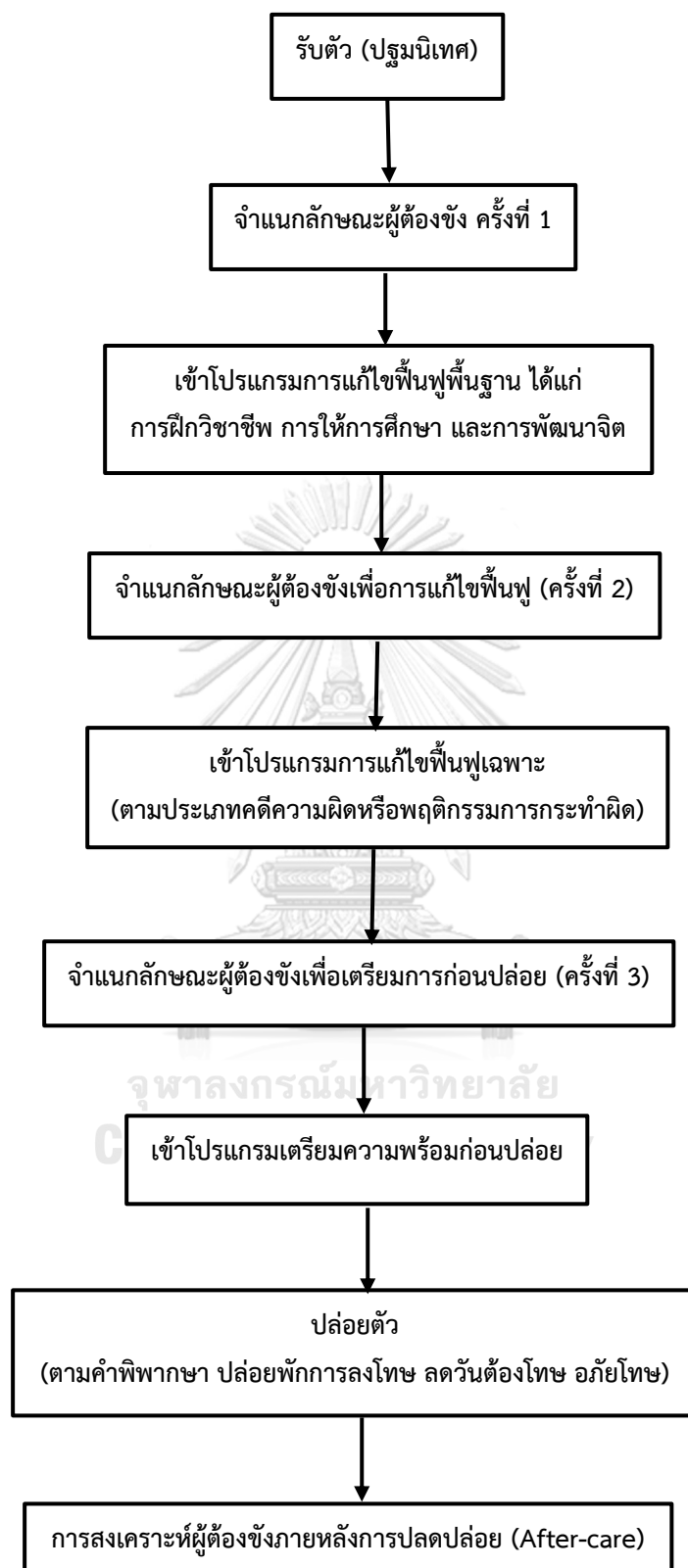
ผู้ต้องขังกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังคดียาเสพติด โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรง โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกระทำผิดต่อชีวิต ฯลฯ

นอกจากนี้การจัดโปรแกรมเฉพาะยังอาจทำได้ในลักษณะของการจัดโปรแกรมเพื่อสวัสดิการ เช่น โปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุ โปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังป่วย เป็นต้น โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะ จะมีโปรแกรมย่อยซึ่งเป็นหลักสูตรหรือบทเรียนที่เป็นส่วนประกอบของโปรแกรมเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง เป็นหลักสูตรระยะสั้น ใช้เวลาประมาณ 1 – 2 วัน เน้นการให้ความรู้และฝึกทักษะเป็นหลัก เช่น การจัดการกับความโกรธ การจัดการกับความเครียด การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ทักษะการสัมภาษณ์เพื่อหางานทำ ฯลฯ

6. ขั้นตอนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (ครั้งที่ 3) เป็นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังระยะสุดท้ายเพื่อเข้าโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การสัมภาษณ์เฉพาะราย ทำประวัติสอบถามปัญหาและความต้องการโดยจัดกลุ่มผู้ต้องขังออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ 2. กลุ่มผู้ต้องขังเจ็บป่วยหรือทุพพลภาพ 3. กลุ่มผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ 4. กลุ่มเพื่อให้คำปรึกษา

7. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยจะจัดให้มีการฝึกอบรมตามหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งมีทั้งหลักสูตรแบบเข้มข้น ดำเนินการในเรือนจำที่มีแดนเฉพาะสำหรับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หรือเรือนจำโครงสร้างเบา (ใช้สำหรับผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัวพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษหรือพักโทษกรณีปกติ) หลักสูตรในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ระบบปิดและหลักสูตรสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มพิเศษ (ผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้ต้องขังพิการ) โดยจะดำเนินการฝึกอบรมให้กับผู้ต้องขังที่เหลือโทษต่อไปไม่เกิน 6 เดือน – 1 ปี เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีความรู้และทักษะจำเป็นสำหรับการนำไปปรับใช้ภายหลังพ้นโทษ แนะนำเทคนิคหรือแนวทางการหลีกเลี่ยงการเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำใช้เวลาดำเนินการ 2 – 6 เดือน ก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง

8. ขั้นตอนการสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังการปลดปล่อย (after-care) เป็นขั้นตอนที่ผู้ต้องขังกลับเข้าสู่ชุมชนได้รับการดูแลในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการให้ดูแลแบบมีเงื่อนไขคุมประพฤติหรือพ้นโทษตามคำพิพากษาก็ตาม ซึ่งกรมราชทัณฑ์ก็มีนโยบายให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน 137 แห่งทั่วประเทศ จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ หรือ ศูนย์แคร์ ซิน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ที่สนใจในด้านการประกอบอาชีพ ข้อมูลแหล่งงาน และการให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ตามความเหมาะสม (กรมราชทัณฑ์, 2556)

ภาพที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยและแก้ไขฟันผู้กระทำความผิด
(กรมราชทัณฑ์, 2556)

2.3 การฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายในการแก้ไขฟื้นฟูและพลัดนิสัยผู้ต้องขัง โดยส่งเสริมให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ ดำเนินการจัดฝึกอบรมวิชาชีพสาขาต่างๆให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ มีแนวทางในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้ภายหลังจากพ้นโทษ โดยการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังปัจจุบัน แบ่งดังนี้

- 1) การฝึกวิชาชีพในระบบโรงงาน เช่น ช่างไม้เครื่องเรือน ช่างเชื่อม ช่างปูน เป็นต้น
- 2) การฝึกอาชีพงานบริการ เช่น การนวดแผนไทย ช่างเสริมสวย คาร์แคร์ การประกอบอาหาร ช่างเสริมสวย ฯลฯ
- 3) การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น เน้นกระบวนการฝึกอาชีพ พร้อมสร้างอาชีพตามความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม ทำให้มีแนวทางในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เมื่อผ่านการอบรมแล้วสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประกอบอาชีพอิสระได้ทันที เช่น การประกอบอาหาร งานเดี่ยว งานเย็บปักถักร้อย การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน งานประดิษฐ์ต่างๆ ฯลฯ
- 4) การฝึกอาชีพการเกษตร โดยกรมราชทัณฑ์ได้น้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการ เพื่อให้ผู้ต้องขังดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในเรือนจำชั่วคราว และส่งเสริมวิชาชีพการเกษตร

นอกจากการฝึกอาชีพในระดับเบื้องต้นตามที่กล่าวมาแล้ว ส่วนฝึกวิชาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ยังได้เน้นให้เกิดการยกระดับฝีมือและการพัฒนาการฝึกวิชาชีพขึ้น โดยจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานวิชาชีพช่างไม้เครื่องเรือน มีวิทยากรจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานอาชีวศึกษา สำนักงานเกษตร และวิทยากรท้องถิ่น เข้ามาจัดอบรมหลักสูตรให้กับผู้ต้องขังเพื่อพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ ปัจจุบันความร่วมมือส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะของการสนับสนุนวิทยากรจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มาจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานในพื้นที่นั้นๆ โดยสาขาอาชีพที่จัดฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง แบ่งตามหมวดวิชา ดังนี้

- 1) หมวดสุขภาพ เช่น การตัดผม การนวดแผนไทย การทำน้ายาเอนกประสงค์
- 2) หมวดช่าง เช่น ช่างไม้ ช่างสี ช่างก่อสร้าง ช่างเชื่อม ช่างซ่อม เป็นต้น
- 3) หมวดคหกรรม เช่น การทำอาหาร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร งานแกะสลัก-ผลไม้ เย็บปักถักร้อย ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น
- 4) หมวดศิลปะ เช่น วาดภาพ ดนตรี การแสดง ปั้น งานประดิษฐ์ เป็นต้น
- 5) หมวดการเกษตร เช่น การเพาะปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การเผาถ่าน การทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น
- 6) หมวดงานบริการ เช่น คาร์แคร์ ภาษาเพื่อการท่องเที่ยว การประกอบอาหาร เป็นต้น

(นักรวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, 2555)

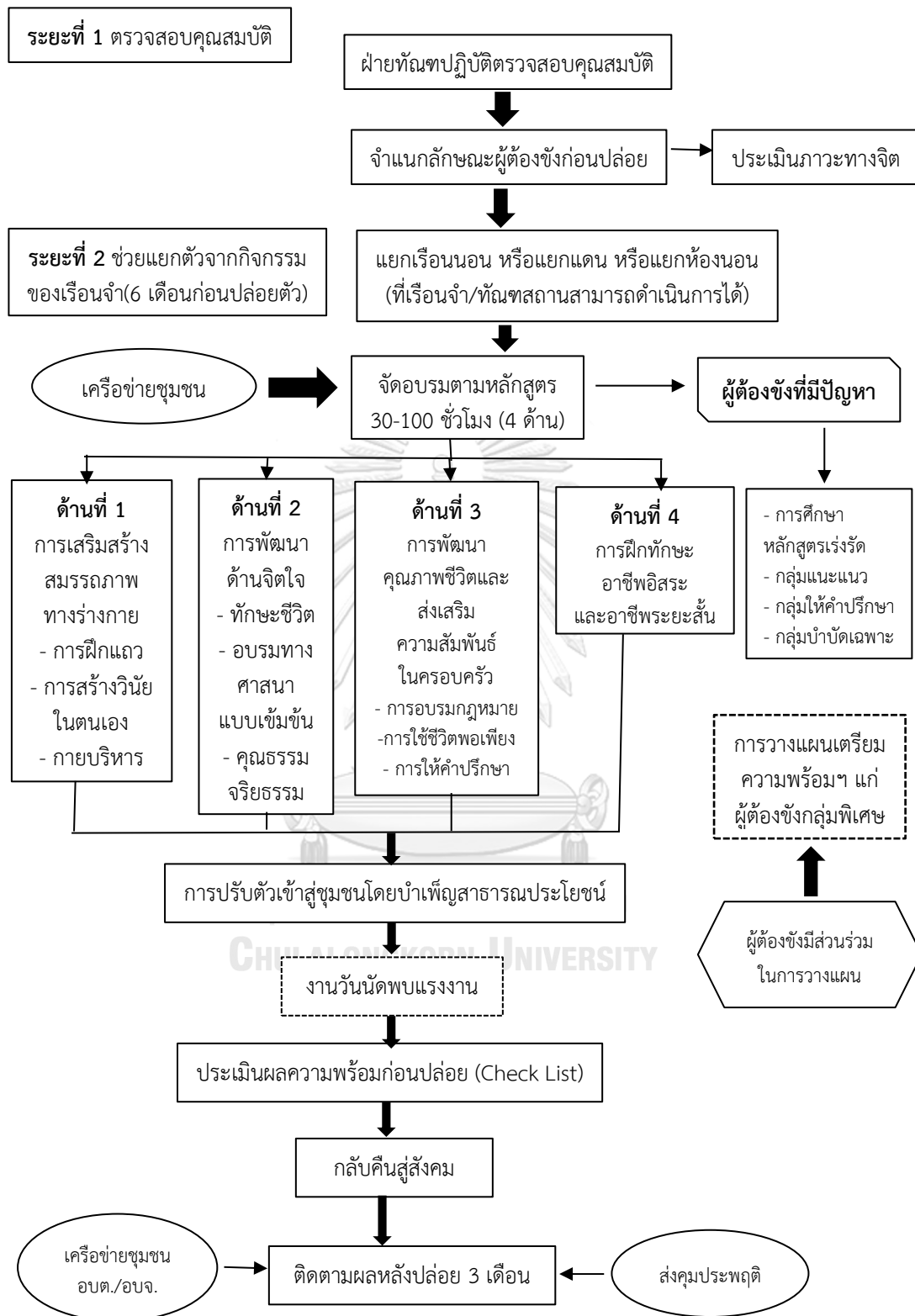
2.4 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นโปรแกรมสุดท้ายที่กรมราชทัณฑ์จะต้องดำเนินการต่อผู้กระทำผิดขณะอยู่ในเรือนจำ การแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะอาจจะไม่สมบูรณ์ หรือประสบความสำเร็จ หากไม่มีการจัดโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่เขาเหล่านั้น โปรแกรมการแก้ไขใดๆ ที่ดำเนินการสมาชิกจะได้รับการอบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมที่ควบคุมไว้ จึงทำให้สมาชิกเคยชินและยึดติดกับสภาพแวดล้อมดังกล่าว เมื่อสมาชิกต้องกลับเข้าสู่สังคมที่ไม่มีการควบคุม สภาพแวดล้อมไม่มีสมาชิกคอยช่วยเหลือตักเตือนกัน โอกาสที่สมาชิกจะต้องไปเผชิญปัญหาต่างๆ และโอกาสที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกมีมาก นอกจากนี้ผู้พ้นโทษเมื่อกลับเข้าสู่สังคมอาจไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ มักจะหลีกเลี่ยงที่จะสู้ปัญหาและจะเข้าหาคนกลุ่มเดิม สังคมเดิม หรือพฤติกรรมที่เคยชินเดิมๆ ที่เคยทำ จะรู้สึกว่าการปล่อยตัวดีกว่า ดังนั้น การเตรียมความพร้อมแก่ผู้ต้องขังก่อนที่จะกลับเข้าสู่สังคมเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ทางด้านร่างกายนอกจากจะมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์จะต้องมีความพร้อมทางด้านทักษะความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ อันจะส่งผลต่อการทำงานในอนาคต ทางด้านความสมบูรณ์ทางจิตใจจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งสามารถที่จะอดทนต่อสู้กับอุปสรรค ปัญหา ตลอดจนความกดดันจากสังคมรอบด้านที่อาจจะเผชิญ อาจกล่าวได้ว่า การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเท่ากับเป็นการเสริมสร้างให้ผู้ต้องขังสามารถพึ่งพาตนเองได้

การปล่อยตัวผู้ต้องขัง ในทางปฏิบัติอาจแยกได้เป็น 2 แบบ คือ

1. การปล่อยโดยมีเงื่อนไข ได้แก่ ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล โดยได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ/ทัณฑสถานมักจะถูกผูกพันไว้กับระบบการปล่อยแบบมีเงื่อนไขโดยการคุมประพฤติในระหว่างระยะเวลาที่ได้รับการพักโทษหรือได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกซึ่งมีพนักงานคุมประพฤติของกรมคุมประพฤติจะเป็นผู้ควบคุมดูแลความประพฤติ รวมทั้งแนะนำช่วยเหลือให้การสงเคราะห์ในแบบบังคับจนกว่าจะพ้นโทษตามที่กำหนดไว้ตามคำพิพากษา

2. การปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไข ได้แก่ ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวเมื่อพ้นโทษตามกำหนดโทษหรือได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวซึ่งไม่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับให้ติดตามความประพฤติ ดูแลให้ความสงเคราะห์ แต่อาจจะสมัครใจขอรับความช่วยเหลือได้

ภาพที่ 2 รูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำ/ทัณฑสถาน
(สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์, 2553)

รูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำ/ทัณฑสถานจะแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะตรวจสอบคุณสมบัติ

- ฝ่ายทัณฑปฏิบัติตรวจสอบ โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนดำเนินการคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีกำหนดระยะเวลาเหลือโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน (แบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข) เข้าโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย จะดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่จะเข้าโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยจัดทำประวัติผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลเพื่อสอบถามถึงปัญหาความต้องการ การวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ พร้อมเสนอแนะความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ เพื่อนำไปวางแผนในการเตรียมความพร้อมต่อไป

- การประเมินภาวะทางจิตผู้ต้องขังที่จะเข้าโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้นักจิตวิทยาเป็นผู้ดำเนินการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่ผู้ต้องขัง

ระยะที่ 2 ช่วงแยกตัวจากกิจกรรม

- การแยกตัวผู้ต้องขังที่จะเข้าโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยออกจากกิจกรรมของเรือนจำ (6 เดือนก่อนปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไข คือ การปล่อยโดยได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกและไม่มีเงื่อนไข คือ การปล่อยตัวเมื่อพ้นโทษตามกำหนดโทษ) ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานดำเนินการแยกกลุ่มผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยออกจากกิจกรรมพื้นฐานของเรือนจำ โดยการจัดแดนสำหรับเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเฉพาะหรือหากเรือนจำ/ทัณฑสถานมีสถานที่คับแคบไม่สามารถแยกแดนได้ ก็ใช้วิธีการแยกเรือนนอนหรือแยกห้องนอนเท่าที่เรือนจำ/ทัณฑสถานจะดำเนินการได้ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกต่อการทำโครงการและการควบคุม

- เครือข่ายชุมชน ได้แก่ องค์กร หน่วยงาน บุคคลในท้องถิ่นที่เป็นทรัพยากรในชุมชนได้เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับเรือนจำและทัณฑสถาน เช่น วิทยากรบรรยายอบรมให้ความรู้ และจัดกิจกรรมให้แก่ผู้ต้องขัง การสนับสนุนงบประมาณและความช่วยเหลือ

- การจัดอบรมตามหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังทุกคน กำหนดให้ เรือนจำ/ทัณฑสถานดำเนินการจัดอบรมหลักสูตร 30-100 ชั่วโมง โดยพิจารณาตามความเหมาะสมและ ประสิทธิภาพของเป้าหมาย ทั้งนี้ เรือนจำและทัณฑสถานต้องดำเนินการอบรมผู้ต้องขังให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย ด้านการพัฒนาด้านจิตใจ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านการฝึกทักษะอาชีพอิสระ/ระยะสั้น

การปรับตัวเข้าสู่ชุมชนโดยบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานนำผู้ต้องขังที่ผ่านหลักสูตรการอบรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ออกไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ภายนอกเรือนจำ ได้แก่ การพัฒนาวัด/โบสถ์/มัสยิด หรือหน่วยงานรัฐ ต่างๆ การให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า ในสถานสงเคราะห์หรือมูลนิธิต่างๆ ฯลฯ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ปรับตัวเข้าสู่ชุมชน และทำให้ชุมชน เกิดการยอมรับและพร้อมให้โอกาสผู้ต้องขังในการกลับเข้าสู่ชุมชนอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้การคัดเลือก ผู้ต้องขังที่จะไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์จะยึดตามหลักระเบียบ กรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการคัดเลือก นักโทษเด็ดขาดจ่ายออกทำงานนอกเรือนจำ พ.ศ.2552

งานวันนัดพบแรงงาน

ในช่วงใกล้พ้นโทษ เรือนจำ/ทัณฑสถาน จะต้องจัดงานวันนัดพบแรงงานขึ้น โดยมีกิจกรรม ต่างๆ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังในเรื่องความรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เหมาะสม ความรู้ที่จำเป็นในการสมัครงาน เช่น เอกสารที่จำเป็น และการสัมภาษณ์งาน เป็นต้น รวมทั้ง จะมีการเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ เช่น บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานที่ให้สินเชื่อธุรกิจ หรือหน่วยงานต่างๆในชุมชน นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการจัดตลาดนัดแรงงาน โดยให้นายจ้างและผู้ประกอบการเข้ามาเปิดรับสมัครผู้ต้องขัง ที่ใกล้พ้นโทษ ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับสถานะความพร้อมของเรือนจำ/ ทัณฑสถานที่จะดำเนินการได้

การติดตามผลหลังพ้นโทษ

ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือผู้จัดการรายกรณีเป็นผู้ติดตามผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ ทั้งแบบพ้นโทษตามหมายศาลและแบบคุมประพฤติ โดยการให้คำปรึกษาแนะนำทางโทรศัพท์ หรือ การเยี่ยมบ้าน ตลอดระยะเวลา 3 เดือนหรือมากกว่านั้นสำหรับในกรณีที่ผู้พ้นโทษมีปัญหาต้องการ ขอรับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ และควรมีการประสานเครือข่ายชุมชน เครือข่ายราชทัณฑ์ตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม สอดส่อง ดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อย

(สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, 2553)

ขั้นตอนการติดตามช่วยเหลือผู้พ้นโทษหลังจากได้รับการปล่อยตัว

1. ขั้นตอนการเตรียมการ
 - 1.1 สํารวจข้อมูลผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษรายบุคคล
 - 1.2 จัดทำข้อมูลผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัว โดยนำข้อมูลเข้าไปในระบบฐานข้อมูล ในระบบข้อมูลผู้ต้องขัง
 - 1.3 ตรวจสอบฐานะทางการเงินฝากของผู้ต้องขัง และเลขบัตรประจำตัวประชาชน
 - 1.4 ทบทวน MOU ที่กรมราชทัณฑ์ได้ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย โดยการนำเข้าวาระ การประชุมจังหวัด
2. ขั้นตอนการดำเนินการ
 - 2.1 ชี้แจง สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ต้องขังในการดำเนินงานของหน่วยงานเครือข่าย
 - 2.2 ให้ผู้ต้องขังเซ็นยินยอมเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เพื่อการประสานส่งต่อที่ถูกตามกฎหมาย
 - 2.3 สํารวจสภาพปัญหาความต้องการของผู้ต้องขังที่ขอความช่วยเหลือ โดยจัดทำเป็นประวัติ ข้อมูลรายบุคคล และลงข้อมูลในระบบฐานข้อมูล
 - 2.4 จัดส่งบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว และส่งข้อมูลให้กับจังหวัด/หน่วยงาน เครือข่ายโดยประสานมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
3. ขั้นตอนการรายงานผลและสรุปประเมินผล
 - 3.1 เรือนจำ/ทัณฑสถานประสานส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวที่ยินยอมเปิดเผย ข้อมูลให้แก่หน่วยงานเครือข่ายภาคสังคม เพื่อดำเนินการติดตามการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ
 - 3.2 เมื่อหน่วยงานเครือข่ายภาคสังคมได้ดำเนินการติดตามผู้พ้นโทษแล้ว และรายงานกลับมา ยังเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้นๆ ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานรายงานผลการติดตามผ่านระบบรายงานผล การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพผู้พ้นโทษ หรือ CARE Support โดยกรมราชทัณฑ์สรุปผลในภาพรวมและ นำเสนอผู้บริหารตามลำดับต่อไป

2.5 การสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังการปลดปล่อย

การให้การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของภาคส่วนสังคมจะต้องร่วมมือกันดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อยเพื่อให้เขาเหล่านั้นกลับสู่สังคมได้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งบริการส่วนใหญ่ที่จัดให้กับผู้พ้นโทษของกรมราชทัณฑ์ มีดังนี้

1. จ่ายเงินรางวัลปันผลอันเกิดจากการผลิตผลิตภัณฑ์การฝึกอาชีพ ที่ยังเหลือค้างอยู่ให้ทันที เมื่อได้รับการปลดปล่อยหรือพ้นโทษ กล่าวคือ โดยปกติการจ่ายเงินรางวัลปันผลนี้ให้จ่าย ในขณะที่ต้องโทษอยู่ส่วนหนึ่ง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีเงินใช้สอยตามความจำเป็นระหว่างถูกคุมขัง และมีกำลังใจในการอบรมวิชาชีพยิ่งขึ้นส่วนที่เหลือก็จะจ่ายให้ในวันพ้นโทษ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้มีเงินติดตัวไว้ใช้จ่ายชั่วระยะเวลาหนึ่งหลังจากพ้นโทษแล้ว

2. จ่ายค่าพาหนะ และค่าเบี้ยเลี้ยงให้เพียงพอที่จะเดินทางกลับภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ของผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อย

3. จ่ายเครื่องแต่งกายใหม่ให้แก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อยหนึ่งชุด ประกอบด้วยเสื้อเชิ้ตแขนสั้นและกางเกงขาสั้นอย่างละตัว

4. จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษ เพื่อติดต่อญาติหรือผู้ที่มีหลักฐานอันควรเชื่อถือได้ไปรับตัวผู้ต้องขังในวันพ้นโทษ

5. ประสานงานกับกรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และองค์การกุศล เช่น มูลนิธิ สมาคมสงเคราะห์ฯ เกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ

6. มูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดีของกรมราชทัณฑ์ นับว่าเป็นมูลนิธิที่มีบทบาทในด้านให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังอย่างเข้มแข็ง มีวัตถุประสงค์สนับสนุนและส่งเสริมกิจการของกรมราชทัณฑ์ ในการให้ทุนและสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่บุคคลและครอบครัวที่เกี่ยวกับผู้ถูกคุมประพฤติและผู้พ้นโทษ อาทิ การสงเคราะห์ช่วยเหลือค่ายานพาหนะเดินทางและค่าอาหาร การสงเคราะห์ช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล การให้ทุนการศึกษาบุคลากร การให้ทุนประกอบอาชีพ ให้บริการด้วยความรวดเร็วในวงเงินที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับการบรรเทาความเดือดร้อนของผู้มีปัญหา (กรมราชทัณฑ์, 2556)

หน่วยงานภาคีเครือข่าย	การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ
1. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในการมอบนโยบายให้นายอำเภอ/ท้องถิ่นจังหวัด อบต. อบจ. อปท.ในพื้นที่ทุกแห่งดำเนินการ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำ ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ - ประสานกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ติดตามสอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษตามความเหมาะสม - ดำเนินการดูแล ติดตามเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
2. กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> - การให้การสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง โดยมีศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอยู่ในพื้นที่ 36 ศูนย์ และสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 11 แห่ง กระจายตามภูมิภาค - การประสานส่งต่อให้อาสาสมัครพัฒนาสังคม (อพม.) ในการให้การดูแล ให้การปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือได้ตามความเหมาะสม - การสงเคราะห์ค่าพาหนะในการเดินทางกลับภูมิลำเนา - การติดตามเยี่ยมบ้าน เพื่อให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน - การให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ ติดเชื้อ HIV โดยได้รับเบี้ยยังชีพ คนละ 500 บาท/เดือน และให้บริการการรับยาต้านไวรัสยุงศูนย์บริการที่ อบต.ในพื้นที่
3. กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> - สงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด - การประสานอาสาสมัครผู้สูงอายุ (อผส.) ในพื้นที่เพื่อให้การดูแล สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามความเหมาะสม - การสงเคราะห์เงินสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ครั้งละ 2,500 บาท ปีละไม่เกิน 3 ครั้ง

ตารางที่ 1 การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย
(กรมราชทัณฑ์, 2563)

ตาราง 1 การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย (ต่อ)

หน่วยงานภาคีเครือข่าย	การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ
<p>4. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้การสงเคราะห์เบี้ยคนพิการ เดือนละ 800 บาท ซึ่งต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนคนพิการแล้ว - การสงเคราะห์ครอบครัวผู้พิการ ในรายที่มีปัญหาเฉพาะหน้า ครอบครัวละ 3,000 บาท/ครั้ง - การสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพ มีกองทุนส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ทุนละ 60,000 – 120,000 บาท/ครั้ง ไม่มีดอกเบี้ย กำหนดให้ผ่อนชำระคืนภายในระยะเวลา 5 ปี หรือหากมีการรวมกลุ่ม 5 คนขึ้นไปในการประกอบอาชีพ ทุนละไม่เกิน 1,000,000 บาท/กลุ่ม - การจ้างงาน มีการกำหนดให้หน่วยงาน สถานประกอบการ ที่มีบุคลากร 100 คน ต้องมีการจ้างงานคนพิการ 1 คน/หน่วยงาน - กรณีที่ผู้พิการไม่มีญาติ ไร้ที่พึ่งจะมีการส่งต่อไปยังศูนย์บริการผู้พิการในท้องถิ่น ซึ่งอยู่ที่ อบต.แต่ละพื้นที่ - ประสานอาสาสมัครดูแลคนพิการ (อพมก.) จำนวน 3,310 คน ดูแลช่วยเหลือคนพิการ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
<p>5. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้การฝึกอาชีพ ในศูนย์ฝึกอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ
<p>6. กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน</p>	<p>ประสานสำนักงานจัดหางานทั้งสิ้น 86 แห่ง (ในเขต 10 เขต, จังหวัด 76 แห่ง) ดำเนินงานในภารกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดสวัสดิการ และการฝึกทักษะอาชีพอิสระระยะสั้น แก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อย - การรับลงทะเบียนและการจัดหางานให้แก่ผู้ถูกคุมประพฤติ และผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะทำงาน - การประเมินความพร้อมในการประกอบอาชีพ

ตาราง 1 การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย (ต่อ)

หน่วยงานภาคีเครือข่าย	การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ
7. กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - การติดตามสอดส่องผู้พ้นโทษ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยมีฐานข้อมูลที่ได้รับการส่งต่อจากกองตรวจพิสูจน์หลักฐานในแต่ละจังหวัด - ตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากร - รวบรวมสถิติข้อมูลผู้กระทำผิดซ้ำ
8. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข	<ul style="list-style-type: none"> - ให้การดูแล รักษาผู้ป่วยทางจิตอย่างต่อเนื่อง - ติดตาม ดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยทางจิต
9. สำนักพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรุงเทพมหานคร	<ul style="list-style-type: none"> - การอบรมฝึกอาชีพพระยะสั้นให้แก่ผู้ต้องขัง และผู้พ้นโทษ
10. สำนักงานสงเคราะห์และ สวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร	<ul style="list-style-type: none"> - การสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ โดยเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน กทม. - ให้การติดตาม ดูแล ให้การปรึกษาแนะนำ ผู้พ้นโทษในเขต กทม.
11. สำนักงานปลัดกระทรวง ยุติธรรม กองพัฒนายุติธรรมชุมชน กระทรวงยุติธรรม	<p>ประสานศูนย์ยุติธรรมจังหวัด/อำเภอ/ตำบล (7,780 ศูนย์) ดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สงเคราะห์ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา - การติดตามเยี่ยมบ้าน - การดูแลให้คำปรึกษา แนะนำทางกฎหมาย <p>รวมทั้งด้านอื่นๆ</p>
12. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยการแนะแนวทางชีวิตตลอดจนการดูแลช่วยเหลือ และมีกระบวนการติดตาม - บูรณาการในระดับจังหวัดในการเฝ้าระวังติดตามผู้พ้นโทษภายหลังปล่อย - การสงเคราะห์ค่าพาหนะเดินทางกลับภูมิลำเนาของผู้พ้นโทษ

การทำบันทึกตกลงว่าด้วยการประสานงานความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ ระหว่าง กรมราชทัณฑ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการจัดหางาน กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานที่กล่าวมานั้นได้เล็งเห็นว่า ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การที่สังคมไม่ยอมรับ การไม่มีงานทำและครอบครัวมีฐานะยากจน เป็นต้น กรมราชทัณฑ์และหน่วยงานภาคีเครือข่ายดังกล่าว จึงมีความเห็นร่วมกันที่จะประสานความร่วมมือเพื่อช่วยให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

กรมราชทัณฑ์ รับผิดชอบเรื่อง

1. ดำเนินการจัดทำสถิติข้อมูลผู้ต้องขัง
2. ดำเนินการสำรวจผู้ต้องขังที่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการปล่อยตัวทุกรายที่จะกลับไปภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่ผู้ต้องขัง
4. ดำเนินการประสานหน่วยงานในสังกัด กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการในพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ หน่วยงานในสังกัดกรมการจัดหางานในพื้นที่ และกรมคุมประพฤติ เพื่อเป็นวิทยากรในการอบรมให้ความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ต้องขัง เพื่อร่วมจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวผู้ต้องขังและชุมชน เพื่อกรมราชทัณฑ์ใช้ประกอบการพิจารณาในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานสาธารณประโยชน์ เพื่อให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว เป็นต้น
5. ดำเนินการประสานหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่ เพื่อเป็นวิทยากรในการอบรมให้ความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังพิการ รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังพิการที่ไม่มีผู้อุปการะภายหลังการปล่อยตัว เพื่อพิจารณาให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังพิการที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างถูกต้องเหมาะสม หรือประสานส่งต่อให้หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในพื้นที่ให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ตามอำนาจหน้าที่ต่อไป
6. จัดทำโครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการจัดหางาน กรมส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตและคนพิการ กรมคุมประพฤติ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รับผิดชอบเรื่อง

1. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรม เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่ผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษและครอบครัว ในด้านให้ความรู้ในการปรับตัวเข้ากับสังคม ให้โอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรับบริการ
2. ให้การสนับสนุน การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้พ้นโทษ ที่ได้รับการปล่อยตัวตามระเบียบของทางราชการ
3. ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการติดตามเยี่ยมเยียนผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวอาทิ ในรายที่จำเป็นเร่งด่วนและต้องการรับความช่วยเหลือ
4. ให้การสนับสนุนกิจกรรมตามกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ อาทิ กิจกรรมสมานฉันท์ระหว่างผู้พ้นโทษ ครอบครัว และชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้พ้นโทษตระหนักถึงความสูญเสียของผู้เสียหายของตนเอง และครอบครัว เป็นต้น
5. จัดทำโครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับกรมราชทัณฑ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการจัดหางาน และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รับผิดชอบเรื่อง

การประสานงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังและครอบครัว ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจไว้

สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบเรื่อง

1. ให้การสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังและครอบครัว เพื่อกรมราชทัณฑ์ใช้ประกอบการพิจารณาในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ต้องขังและครอบครัว ก่อนปล่อยตัว ทั้งในด้านให้ความรู้ในการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านให้โอกาสเข้าถึงแหล่งทุน แหล่งงาน และด้านการศึกษา
3. ให้การสนับสนุนการว่าจ้างแรงงานผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวทำงานสาธารณประโยชน์

4. ให้การสนับสนุนกิจกรรมตามกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ อาทิ กิจกรรมสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องขัง ครอบครัวตลอดจนชุมชน และผู้เสียหาย การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ต้องโทษตระหนักถึงความเสียหายของผู้เสียหาย เป็นต้น

5. ให้การสนับสนุนการดำเนินงานการติดตามเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว

กรมการจัดหางาน รับผิดชอบเรื่อง

1. ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่บรรยายให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และแนะแนวอาชีพแก่ผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมายในการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ แหล่งเงินทุน การหาทำเล การคำนวณต้นทุน และการบริหารงานธุรกิจ

2. ให้การสนับสนุนการรับลงทะเบียน และจัดหางานให้แก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวที่ประสงค์จะทำงาน

3. การจัดสาธิตและการฝึกทักษะอาชีพอิสระระยะสั้นแก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อย

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน รับผิดชอบเรื่อง

1. ให้การสนับสนุนการพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับผู้ต้องขังที่พ้นโทษและครอบครัวให้มีความรู้ในวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโครงการความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมการจัดหางาน

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รับผิดชอบเรื่อง

1. ให้การสนับสนุนวิทยากร ในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้ต้องขังพิการที่ใกล้ปล่อยตัว ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

2. ให้การสนับสนุน การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังพิการที่ได้รับการปล่อยตัว อาทิ ในรายที่จำเป็นเร่งด่วนและต้องการรับความช่วยเหลือ

กรมคุมประพฤติ รับผิดชอบเรื่อง

1. ให้การส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและทุกภาคส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำผิดและการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก
2. ให้การสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงระบบ และดำเนินการควบคุมความประพฤติ ช่วยเหลือ ดูแล สงเคราะห์นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัว

2.6 บทบาทของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

ตามที่กรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ โดยให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2561 ซึ่งการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง และการคืนคนดีสู่สังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและประสานการมีงานทำ
2. เพื่อจัดทำข้อมูลความต้องการมีงานทำของผู้ที่ใกล้พ้นโทษ
3. เพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลของผู้ประกอบการ ในตำแหน่งว่าง
4. เพื่อประสานงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ และส่งต่อข้อมูลผู้พ้นโทษ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

1. เรือนจำ/ทัณฑสถาน สํารวจข้อมูลผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษภายใน 1 เดือน และส่งต่อข้อมูลไปยังเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบ CARE 01
2. กลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่ขอรับความช่วยเหลือ ดำเนินการคัดกรอง และตรวจสอบแผนการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ หากพบว่าสามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีครอบครัวและผู้อุปการะเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ให้ข้อมูล ช่องทางการติดต่อศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อให้ผู้พ้นโทษมีข้อมูลสำหรับการขอรับความช่วยเหลือในภายหลัง หากประสบปัญหาความเดือดร้อน

3. กลุ่มผู้ต้องขังที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และความต้องการ โดยการประสานหน่วยงานเครือข่าย เช่น กรณีต้องการทุนประกอบอาชีพ ต้องการค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ต้องการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ เป็นต้น

4. ดำเนินการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงาน จำนวนผู้ต้องขังที่มีทักษะฝีมือในด้านต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้สถานประกอบการ บริษัท ห้าง ร้าน ที่ต้องการแรงงานและต้องการจ้างงานในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

5. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการจัดหางาน กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ฯลฯ เกี่ยวกับข้อมูลตำแหน่งงานว่าง โครงการพัฒนาทักษะฝีมือ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้ผู้รับบริการของศูนย์ CARE ได้นำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์

6. ประสานงานหน่วยงานเครือข่ายหรือหน่วยงานภายในพื้นที่ จัดทาบันทักข้อตกลงการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย มีแนวทางในการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือของแต่ละหน่วยให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน

7. เมื่อศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำดำเนินการให้ความช่วยเหลือ หรือประสานงานให้กับกลุ่มเป้าหมาย มีการติดตามประเมินผล และบันทึกข้อมูลลงในระบบ CARE SUPPORT หรือระบบการติดตามผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติเพื่อสนับสนุนนโยบายการคืนคนดีสู่สังคม

แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

สำนักพัฒนาพฤตินิสัย โดยส่วนสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ทั่วประเทศได้วางแนวทางในการขับเคลื่อนศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายของผู้บริหารกระทรวงยุติธรรม และผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ โดยเป็นแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำส่วนกลางกรมราชทัณฑ์ และแนวทางการดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์

1. รวบรวมสถิติผู้เข้าใช้บริการในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำรายสัปดาห์ โดยให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน รายงานสัปดาห์ละครั้ง ทุกวันพฤหัสบดี ก่อนเวลา 17.00 น. เพื่อให้ผู้ประสานงานส่วนกลางกรมราชทัณฑ์ รวบรวมสถิติรายงานต่อผู้บริหาร โดยกำหนดให้ส่งแบบรายงานทาง Application Line ชื่อกลุ่ม “ศูนย์ประสานงาน CARE 1” และ “ศูนย์ประสานงาน CARE 2” พร้อมทั้งสร้างอัลบั้มเป็นชื่อของเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อรายงานสถิติการเข้าใช้บริการ และรายงานภาพถ่ายกิจกรรมของศูนย์ฯ (การติดต่อประสานงาน สถานที่ บรรยากาศในการให้บริการ ฯลฯ) นอกจากนี้จะพัฒนารูปแบบการรายงานโดยใช้ การรายงานด้วยระบบแบบสอบถามออนไลน์ หรือ Google Form ซึ่งสะดวกและรวดเร็วต่อการใช้งาน ประหยัดและไม่เป็นภาระให้กับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน เนื่องจากมีภาระงานทั้งทางด้านการควบคุมผู้ต้องขัง และงานเอกสาร

2. ให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำผ่านช่องทาง Application Line ชื่อกลุ่ม “ศูนย์ประสานงาน CARE 1” และ “ศูนย์ประสานงาน CARE 2” และทางโทรศัพท์ กรณีที่เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ แคร่ ต้องการขอรับความช่วยเหลือด้านการประสานงาน การส่งต่อข้อมูล หรือมีปัญหาข้อสงสัยด้านอื่นๆ โดยนักสังคมสงเคราะห์ประจำในส่วนสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง สับเปลี่ยนหมุนเวียนในการเป็นผู้ดำเนินการให้คำปรึกษาแนะนำ

3. ประสานกองแผนงานปรับปรุงระบบข้อมูลผู้ต้องขัง (17 ระบบ) โดยเพิ่ม MENU CARE เข้าไปใน 17 ระบบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในเรือนจำ/ทัณฑสถานสามารถบันทึกข้อมูลของผู้ที่เข้ามาใช้บริการเข้ามาในระบบ (โดยใช้คอมพิวเตอร์) ซึ่งศูนย์ประสานงานส่วนกลางกรมราชทัณฑ์ จะสามารถดึงข้อมูลผู้ให้บริการรายเดือนจากหน่วยประมวลผลของกองแผนงานได้ โดยไม่ต้องให้เรือนจำ/ทัณฑสถานรายงานทางหนังสือหรือเอกสาร

4. รวบรวมข้อมูลและจัดส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้กับเรือนจำ/ทัณฑสถาน ได้แก่ เอกสารบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ช่องทางในการให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการ ขั้นตอน วิธีการ การให้การสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพจากกองทุนต่างๆ การจ้างงานผู้พ้นโทษตามโครงการคืนคนดีสู่สังคม การใช้ Jobbox หรือตุ๋งาน และการใช้งาน Smart Job หรือระบบการจัดหางานสำหรับผู้สมัครงานและผู้ว่าจ้าง ข้อมูลการรับงานไปทำที่บ้าน เป็นต้น

5. จัดโครงการสัมมนาเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำโดยกลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์ฯ จากเรือนจำ/ทัณฑสถาน ทั่วประเทศ จำนวน 137 แห่ง แห่งละ 1 คน เพื่อมารับมอบนโยบายจากผู้บริหาร รับทราบวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ผลการสัมมนาเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย เจ้าหน้าที่จากเรือนจำ/ทัณฑสถาน ทุกแห่ง ให้ความสำคัญและให้ความสนใจ มีการสอบถามปัญหา ข้อเสนอแนะ และร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำงานในศูนย์ฯ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ส่วนสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง สำนักพัฒนาพฤตินิสัย ได้สรุปผลการสัมมนาพร้อมปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข เสนอผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ เพื่อพิจารณาด้วยแล้ว

6. การแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ คิดค้นนวัตกรรมประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ทั้งภายใน และภายนอก เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

7. จัดทำศูนย์กลางข่าวสารข้อมูล (Web Page หรือ Application) เพื่อเป็นฐานข้อมูลด้านการดำเนินงานทำของบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้รับบริการ (ผู้พ้นโทษ ญาติ) ผู้ประสานงาน (เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำ ของเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ และผู้ประสานงานส่วนกลางกรมราชทัณฑ์) หน่วยงานเครือข่ายที่ให้การสนับสนุน (หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน บริษัท ห้าง ร้าน) โดยใช้ระบบการส่งต่อข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันที ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่นั่งประจำเป็นการบริหารจัดการข้อมูล ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รองรับการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยี ที่มีความสะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ไทยแลนด์ 4.0 อันเป็นการบูรณาการของรัฐบาลทุกกระทรวง ทั้งงานระดับนโยบาย และงานตามภารกิจของหน่วยงาน ข้อมูลที่มีความจำเป็นและสำคัญ ในระบบฐานข้อมูล ได้แก่

7.1 ข้อมูลรายชื่อหน่วยงาน ผู้ประกอบการที่มีตำแหน่งงานว่าง และมีความต้องการพนักงาน ลูกจ้าง และยินดีรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

7.2 ข้อมูลการยกระดับมาตรฐานการฝึกวิชาชีพของเรือนจำ/ทัณฑสถาน (หลักสูตรการฝึกอาชีพที่เปิดการอบรม/จำนวนผู้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย)

7.3 จำนวนและข้อมูลของผู้พ้นโทษที่ลงทะเบียนพร้อมเข้าทำงาน วุฒิการศึกษา ความสามารถพิเศษ หรือคุณสมบัติอื่นๆ เพื่อให้สถานประกอบการหรือนายจ้างพิจารณา

7.4 ข้อมูลช่องทางการให้ความช่วยเหลือ แหล่งทุนประกอบอาชีพ วิธีการ ขั้นตอนในการขอรับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ

7.5 ข้อมูลด้านการประสานงานส่งต่อของหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมคุมประพฤติ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมองค์การบริหาร ส่วนตำบล สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดจนบริษัท ห้าง ร้าน และสถานประกอบการภาคเอกชนต่างๆ ฯลฯ

7.6 ข้อตกลงความร่วมมือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานการให้ความช่วยเหลือ ด้านการมีงานทำ และด้านอื่นๆ

8. ประสานงานสำนักงานเลขาธิการกรม และกองแผนงาน เพื่อจัดทำหมายเลขโทรศัพท์ สายด่วน 4 หลัก หรือ 9 หลัก เพื่อรับข้อมูล และตอบข้อสงสัย อำนวยความสะดวกในการให้บริการ ข้อมูลข่าวสาร สำหรับประชาชนผู้สนใจ

9. จัดทำโครงการขอใช้เงินนอกงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สนับสนุนการดำเนินงาน ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เรือนจำ/ทัณฑสถาน แห่งละ 1 ชุด เพื่อรองรับ การใช้งาน 17 ระบบ ในการบันทึกข้อมูลของผู้รับบริการ และการดึงข้อมูลการรายงานประจำเดือน จากหน่วยประมวลผลข้อมูลของกองแผนงาน ขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานงานเพื่อตรวจสอบราคา และคุณสมบัติพื้นฐานของเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมาณการค่าใช้จ่ายประกอบการขออนุมัติ โครงการ

10. ติดตามนิเทศผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของ เรือนจำ/ทัณฑสถาน และสร้างเครื่องมือโดยการทำแบบประเมินเพื่อวัดระดับประสิทธิภาพการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือ การประสานงาน การติดตาม ประเมินผล ฯลฯ ว่าผ่านเกณฑ์หรือไม่ ควรพัฒนา ปรับปรุงด้านใด

11. จัดทำ Knowledge Management หรือการจัดการองค์ความรู้ เพื่อหาแนวทางในการ ดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำที่ดี ต้นแบบศูนย์ฯที่ดี แนวทางที่ดำเนินการ แล้วประสบผลสำเร็จ แล้วทำการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเพื่อเผยแพร่ ไปยังศูนย์ฯทุกแห่งทั่วประเทศ เพื่อก้าวสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน

12. จัดโครงการประกวดศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำดีเด่น เพื่อหาต้นแบบใน การทำงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริการระดับเรือนจำ/ทัณฑสถานและเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์ฯ เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน คิดค้นนวัตกรรมและ แนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติงาน อีกทางหนึ่งด้วย

แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ในระดับเรือนจำ และทัณฑสถาน

1. การกำหนดบทบาท หน้าที่ ภารกิจของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้ชัดเจน ในการเป็นหน่วยงานที่ให้บริการกับผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ และญาติ ในการให้ความช่วยเหลือ ด้านการมีงานทำกับผู้ใช้บริการเป็นหลัก เช่น การติดต่อกับบริษัท ห้างร้าน ที่ยินดีรับผู้พ้นโทษ เข้าทำงาน การหาตำแหน่งงานว่างที่เหมาะสม เพื่อรองรับผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษ การให้คำแนะนำ การประสานงานให้ความช่วยเหลือในการขอรับทุนประกอบอาชีพจากแหล่งทุนต่างๆ และการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ให้กับผู้รับบริการตามความเหมาะสม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประชาสัมพันธ์วัตถุประสงค์การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทราบ เพื่อขอรับการประสานงานช่วยเหลือได้

1.2 ให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำดำเนินการเชิงรุก โดยประสานงาน กับส่วน/ฝ่ายต่างๆ ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อจัดทำข้อมูลผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ ในช่วงระยะเวลา ก่อนปล่อยตัว 1 ปี หรือในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทั้งผู้ที่ จะได้รับการปล่อยตัว พักการลงโทษ และลดวันต้องโทษจำคุก และผู้ที่ จะได้รับการปล่อยตัวตามกำหนดโทษ เพื่อวางแผน และประสานหน่วยงาน บริษัทห้างร้าน หรือสถานประกอบการที่ยินดีรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน หรือ การนำบริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการที่เข้ามาเสริมการฝึกอาชีพที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน ขณะอยู่ในเรือนจำ เพื่อเตรียมความพร้อมในการออกไปประกอบอาชีพ หรือวางแผนและประสาน การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

1.3 ติดต่oprสานงานและจัดทำข้อมูลทำเนียบหน่วยงานเครือข่ายด้านการทำงาน การให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านต่างๆ ตามสภาพปัญหาของผู้ต้องขัง กับหน่วยงานภายนอก ทั้งภายนอกภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดของเรือนจำ เพื่อรวบรวมทำเนียบหน่วยงาน เครือข่ายไว้เป็นข้อมูลในการประสานงานการให้ความช่วยเหลือ

1.4 รับคำร้องขอรับความช่วยเหลือด้านการมีงานทำและด้านต่างๆ ให้กับผู้ต้องขัง ที่ใกล้พ้นโทษ และผู้พ้นโทษ ดำเนินการประสานงานการให้ความช่วยเหลือ

1.5 การให้คำปรึกษาแนะนำด้านการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ และด้านอื่นๆ ตามความเหมาะสม

1.6 เป็นศูนย์กลางในการประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือ กรณีเรือนจำ/ทัณฑสถาน ไม่สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้

2. การแต่งตั้งคณะทำงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ โดยผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ต้องมอบหมายและกำกับให้ทุกส่วน/ฝ่าย ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ และให้ความสำคัญกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เจ้าหน้าที่ทุกคนที่ร่วมเป็นคณะทำงานฯ ต้องมีส่วนร่วม และมีหน้าที่ชัดเจนเพื่อลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่ง

3. ประชาสัมพันธ์ภารกิจของศูนย์ฯ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าใจภารกิจหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และเตรียมตนเองให้พร้อมก่อนเข้ารับบริการ การประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายช่องทาง เช่น การจัดทำแผ่นพับ บอร์ดประชาสัมพันธ์ บุคคล ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ เพื่อเผยแพร่ภารกิจของศูนย์ฯ ข้อมูลตำแหน่งงานว่าง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับการมีงานทำ ทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้มีการเตรียมข้อมูล การเตรียมเอกสาร ก่อนที่จะเข้ามาใช้บริการในศูนย์ฯ เพื่อให้มีความรวดเร็ว เป็นการลดขั้นตอน ประหยัดเวลาในการให้บริการ โดยเฉพาะการสร้าง ความเข้าใจให้กับผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษในภารกิจของ ศูนย์ฯ ว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านการมีงานทำ เป็นการทำงานเชิงรุก เนื่องจากผู้ต้องขัง มักจะไม่ให้ความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว พร้อมทั้งให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ (ภายใน ระยะเวลา 1 ปี) กรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มก่อนปล่อยตัวเพื่อเป็นข้อมูลให้ศูนย์ประสานงานและ ส่งเสริมการมีงานทำวางแผนในการให้ความช่วยเหลือ

4. การสร้างช่องทางการติดต่อเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ควรมีมากกว่า 1 ช่องทาง (แก้ไขปัญหาการไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ) เช่น หมายเลขโทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก ฯลฯ เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อของผู้รับบริการ ซึ่งสามารถฝากข้อความ ฝากหมายเลขโทรศัพท์ ให้โทรกลับหรือฝากประเด็นปัญหาไว้ให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ ประจำ

5. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายในระดับท้องถิ่น หรือจัดประชุมหารือ ทำการประสานงานด้วยหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเพิ่มความชัดเจนของการประสานงาน การส่งต่อข้อมูล การส่งต่อผู้รับบริการเพื่อขอรับความช่วยเหลือ เพราะถึงแม้จะมีการทำบันทึก ความตกลงร่วมกัน (MOU) ของหน่วยงานระดับกระทรวง หรือระดับกรม

6. บันทึกข้อมูลการให้บริการในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ในระบบข้อมูล ผู้ต้องขัง (17 ระบบ) โดยให้ผู้ดูแลระบบข้อมูลผู้ต้องขังของแต่ละเรือนจำ/ทัณฑสถาน กำหนดสิทธิ์ การเข้าถึงข้อมูลในเมนูแบบฟอร์มก่อนปล่อยตัว (CARE 01) และ MENU CARE ให้กับเจ้าหน้าที่ประจำ ศูนย์ฯ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการบันทึกข้อมูลการให้บริการในแต่ละวันให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อกรมราชทัณฑ์จะได้ออกรายงานสถิติข้อมูลได้ถูกต้อง

7. ให้รายงานสถิติผู้เข้าใช้บริการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ รายสัปดาห์ (ทุกวันพฤหัสบดี) ทาง Application Line ชื่อกลุ่ม “ศูนย์ประสานงาน CARE” ตามแบบฟอร์มรายงานประจำสัปดาห์ (แบบ CARE 02) และรายงานข้อมูลผู้ให้บริการในศูนย์ฯ ให้กรมราชทัณฑ์ทราบทุกเดือนภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป (ใช้แบบรายงาน CARE 03 และแบบรายงาน CARE 04) ซึ่งสำนักพัฒนาพฤตินิสัย ได้อธิบายวิธีการ ขั้นตอนการบันทึกข้อมูลใน MENU CARE และการรายงาน โดยใช้แบบฟอร์มต่างๆ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2561 เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ เมื่อกองแผนงานปรับปรุงระบบการดึงข้อมูลการรายงานจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน ทั่วประเทศ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย, 2561)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิทักษ์ หัตยานนท์ (2452) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานภายใต้แผนทิศทางการราชทัณฑ์ ศึกษากรณีศึกษาผู้บัญชาการเรือนจำและทัณฑสถาน โดยระเบียบวิธีการวิจัยเป็นเชิงสำรวจ ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและภาคสนามจากกลุ่มประชากร ผลการศึกษาพบว่าผู้บัญชาการเรือนจำและทัณฑสถานส่วนใหญ่เห็นว่า การปฏิบัติตามแผนทิศทางการราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เรือนจำและทัณฑสถาน ดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังอย่างได้ผล รวมถึงผู้บัญชาการส่วนใหญ่ เห็นว่า อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขังอยู่ในระดับน้อย และมีทัศนคติต่อประมาณว่า มีการปฏิบัติตามจำนวนของแผนที่วางไว้อย่างครบถ้วนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนการฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง มีความตรงตามความถนัดของผู้ต้องขังและวิชาชีพที่ได้รับฝึกอบรมมีความตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในระดับปานกลาง

มนัสนันท์ ชาญชลยุทธ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย 5 ก้าวแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์ กรณีศึกษา เรือนจำพิเศษพัทยา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการใช้ CIPP Model เป็นตัววิเคราะห์ในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านสภาพแวดล้อม มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ยังมีข้อจำกัดในด้านของงบประมาณ และบุคลากรที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ 3) ด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินงานมีความเหมาะสม เนื่องจากมีการกำหนดขั้นตอนการวิธีการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลตามนโยบาย 5 ก้าวอย่างไว้อย่างชัดเจน ทำให้ขั้นตอนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) ด้านผลผลิต พบว่าการดำเนินงานตามนโยบาย 5 ก้าวแห่งเรือนจำพิเศษพัทยา สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

ส่วนปัญหาและอุปสรรค พบว่า สถานการณ์ผู้ต้องขังมีจำนวนมากเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด ซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรมาอย่างจำกัด

กรวรรณ คำกรเกตุ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง โปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยแบบเข้มข้นของผู้ต้องขังในเรือนจำโครงสร้างเบา การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ขาดแคลนอัตรากำลัง ส่วนโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยแบบเข้มข้นก็พบปัญหาในด้านสาขาวิชาชีพในโปรแกรมไม่มีความหลากหลาย และปัญหาด้านการขาดแคลนทรัพยากรในการดำเนินงาน รวมถึงปัญหาความไม่พร้อมของสถานที่ในการดำเนินการตามโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยแบบเข้มข้น รวมถึง อาจจะต้องพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องของระยะเวลา และสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับผู้ต้องขัง เพื่อให้โปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคเหนือ (2562) ได้ศึกษาบุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษ ความต้องการทำงานของผู้ใกล้พ้นโทษ ความต้องการจ้างงานต่อผู้พ้นโทษ และบทบาทของหน่วยงานในการหางานให้กับผู้พ้นโทษ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบวัดสอบถามและแบบวัดบุคลิกภาพของกรมจัดหางาน กระทรวงแรงงานโดยสอบถามผู้ใกล้พ้นโทษในเรือนจำกลางลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังมีบุคลิกภาพแบบนิยมความจริง (Realistic Type) และร้อยละ 61.76 ของผู้ต้องขังต้องการความช่วยเหลือจากรัฐในการหางานให้หลังการพ้นโทษ และนายจ้างส่วนใหญ่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน เนื่องจากต้องการให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี โดยเรือนจำกลางลำปางจะมีการประสานงานกับหน่วยงานกับภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้พ้นโทษ ด้วยการส่งต่อข้อมูลให้กับสำนักงานจัดหางานจังหวัดลำปาง และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยที่หน่วยงานเหล่านี้ จะให้การสงเคราะห์ตามภารกิจ ซึ่งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางลำปาง ก็ได้ให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆด้วย เช่น การให้ทุนการศึกษาผู้ต้องขัง การให้ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา รวมถึงการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพให้กับผู้พ้นโทษ เป็นต้น

2.8 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ กรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่การศึกษานี้จะใช้ การรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการ ทฤษฎี แนวคิด และการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาคำตอบของ คำถามวิจัยที่ตั้งไว้และเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก โดยกำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินการไว้ ดังนี้

- 3.1 วิธีดำเนินการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 3.4 วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ กรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ” นั้น โดยภาพรวมของการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) ที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย โดยเป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยโดยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร ด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล จากเอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิผลขององค์กร เพื่อนำมาใช้อ้างอิงประกอบการศึกษา

2. วิธีการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ เนื่องจากเป็นหนึ่งในเรือนจำที่เป็นต้นแบบของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของกรมราชทัณฑ์ โดยคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือเป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ซึ่งสามารถให้ข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยไปจนถึงการติดตามผู้พ้นโทษหลังปล่อย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสร้างแบบสัมภาษณ์และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแนวคำถามเหล่านี้ ได้สร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามสำหรับผู้บังคับบัญชา/ผู้ควบคุมงาน/เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ตำแหน่งในหน่วยงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำตามแนวคิด CIPP Model ซึ่งครอบคลุมปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านบริบท ปัจจัยด้านนำเข้า ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านผลผลิต รวมถึงปัญหาและอุปสรรค

3.4 วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และประมวลผล
2. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีการเก็บข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลและวิธีการตั้งคำถามจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหา และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ โดยผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาเรือนจำ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในส่วนต่างๆ โดยวิธีการถอดเทปจากการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา โดยการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิเคราะห์การดำเนินการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเพื่อที่จะประเมินประสิทธิผลของศูนย์ตามแนวคิด CIPP Model และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ โดยการใช้ CIPP Model ซึ่งผลการศึกษาและอภิปรายผลจะประเมินประสิทธิผลของศูนย์โดยแบ่งออกเป็นปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้ ปัจจัยด้านบริบท (Context) ปัจจัยด้านนำเข้า (Input) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) และปัจจัยด้านผลผลิต (Product)

4.1 ผลการประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังและการคืนคนดีสู่สังคมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นระบบ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการมีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือและส่งต่อข้อมูลผู้พ้นโทษไปยังหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือในด้านการสงเคราะห์ต่างๆ เช่น ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะเป็นผู้จัดทำข้อมูลความต้องการงานทำของผู้ที่ใกล้พ้นโทษ รวมถึงจัดทำข้อมูลของผู้ประกอบการในตำแหน่งงานว่างและความประสงค์จะจ้างผู้พ้นโทษ ตลอดจนการติดตามผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัวไปแล้ว

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ นักสังคมสงเคราะห์ประจำเรือนจำกลางสมุทรปราการ รวมทั้งหมด จำนวน 6 คน ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ประสานงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือและประสานงานให้แก่ผู้พ้นโทษและให้ความช่วยเหลือ รวมถึงดำเนินการตามข้อสั่งการอื่นๆ ของกรมราชทัณฑ์

4.1.2 ผลการประเมินปัจจัยด้านบริบท (Context Evaluation)

4.1.2.1 การสอดคล้องของการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำกับวัตถุประสงค์ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า วัตถุประสงค์ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในตอนแรกของการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ คือ ส่งเสริมการมีงานทำ และประสานงานเครือข่ายในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในการหางานทำ แต่ด้วยกลุ่มงานที่รับผิดชอบเป็นงานด้านสังคมสงเคราะห์ ส่งผลให้วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำที่นอกจากจะส่งเสริมการมีงานทำแล้วยังมีการให้ความช่วยเหลือด้านการสงเคราะห์ต่างๆด้วย “การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำไปยึดโยงกับงานสังคมสงเคราะห์ เนื่องจากต้นทางของการสั่งการจากกรมราชทัณฑ์มาจากกลุ่มงานที่รับผิดชอบด้วยนักสังคมสงเคราะห์ในกรมราชทัณฑ์ เวลาที่สั่งการอะไรลงมาจึงผูกโยงกับผู้ปฏิบัติงานสงเคราะห์ในเรือนจำ ซึ่งเป็นการง่ายในการสั่งการในระดับบนลงมา งานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจึงมีลักษณะที่เหมือนจะรวมงานสังคมสงเคราะห์ไปด้วย เช่น เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษไม่มีค่ารถกลับบ้าน ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็สงเคราะห์ค่ารถให้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1: ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีความสอดคล้องกันกับการดำเนินงานของประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาทหน้าที่ของศูนย์ คือ การเป็นหน่วยงานประสานงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ อาทิเช่น การให้คำปรึกษา การหาตำแหน่งงานว่าง และการสงเคราะห์ เช่น ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษาบุตร เป็นต้น

ส่วนใหญ่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะเห็นว่า การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีความสอดคล้องกัน “การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของศูนย์ จะเห็นได้จากบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ตั้งแต่ขั้นแรกเลย คือ ตั้งแต่การรับตัว ไปจนถึงติดตามภายหลังจากการพ้นโทษ ซึ่งศูนย์ก็จะมีหน้าที่หลักในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในการประสานงาน เพราะผู้พ้นโทษบางรายไม่ทราบว่าจะต้องไปติดต่อหน่วยงานไหน หรือบางรายทราบว่าจะต้องไปติดต่อหน่วยงานใดแต่ทราบว่าจะติดต่อหน่วยงานนั้นได้อย่างไร หรือต้องการความช่วยเหลือ ถึงแม้จะไม่สามารถช่วยเหลือได้ในทุกด้าน แต่จะประสานงานหน่วยงานเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือกันอยู่” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

“คิดว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพราะการดำเนินงานของคุณ์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำพยายามทำให้สอดคล้องในทุกๆ ประเด็น ในช่วงใกล้ปล่อยตัวคุณ์ก็มีการประสานกับญาติก่อนปล่อย หรือหากผู้ต้องขังต้องการอยากทราบตำแหน่งงานว่างเขาก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เพราะคุณ์มีการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงานไว้หลายช่องทาง อีกทั้งมีเครือข่ายของทั้งภาครัฐและเอกชนที่ทำงานร่วมกันกับคุณ์ตามที่กรมราชทัณฑ์ขอความร่วมมือไว้เป็นภาคีเครือข่ายเพื่อการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

4.1.2.2 ความสำคัญของปัจจัยสิ่งแวดล้อม

ในมุมมองของผู้ปฏิบัติงานในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เห็นว่าพื้นที่ของเรือนจำกลางสมุทรปราการที่มีโรงงานและสถานประกอบการตั้งอยู่ไม่ไกลจากเรือนจำมีผลทำให้ผู้พ้นโทษส่วนหนึ่งได้รับการจ้างงานจากสถานบริการเหล่านี้ เนื่องจาก ผู้ประกอบการจะมีความคุ้นเคย และเชื่อมั่นในทักษะของผู้พ้นโทษที่เคยมาทำงานที่โรงงานหรือสถานประกอบการมากกว่าผู้พ้นโทษที่ไม่ได้มาทำงานที่โรงงาน

“เรือนจำกลางสมุทรปราการ ตั้งอยู่ในบริเวณที่มี สถานประกอบการ และโรงงานทำให้ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งมีโอกาสได้ออกไปทำงาน ซึ่งโรงงานก็ยินดีรับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเข้าทำงาน บางโรงงานมีการจ้างงานผู้ต้องขังให้ทำงานภายในเรือนจำ เช่น การบรรจุผลิตภัณฑ์ และมีการจ้างงานผู้ต้องขังให้ไปทำงานที่โรงงาน ซึ่งผู้ประกอบการจะเห็นได้เลยว่า ใครที่มีทักษะทำงานดี พอหลังจากพ้นโทษสถานประกอบการเหล่านี้ก็จะรับผู้ต้องขังให้ไปทำงานด้วยเลย ซึ่งถือได้ว่าการที่ผู้ต้องขังมีโอกาสได้ออกไปทำงานนอกเรือนจำเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้ต้องขังได้งานทำมากขึ้น ความรุนแรงของคดีก็ถือว่ามีส่วนอย่างมาก เพราะเกณฑ์การคัดเลือกผู้ต้องขังออกไปทำงานนอกเรือนจำ เช่น งานโรงงาน งานชุดลอกท่อ หรือการไปช่วยงานโรงเรียน ต้องเป็นผู้ต้องขังคดีทั่วไปเท่านั้น และต้องเป็นความผิดครั้งแรก หากเป็นคดีที่ร้ายแรงแทบจะไม่ได้รับโอกาสให้ออกไปทำงานนอกเรือนจำเลย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

นอกจากนั้นปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจก็มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของคุณ์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และต่อตัวผู้พ้นโทษในการหางานทำได้ยากขึ้น เนื่องจาก สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ มีผู้ว่างงานจำนวนมาก สถานประกอบการหลายที่ปิดตัวไป ทำให้ตำแหน่งงานว่างก็ลดน้อยลง ผู้พ้นโทษก็จะมีทางเลือกในการประกอบอาชีพน้อยลง

“ด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ไม่ดี ประกอบกับสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ทำให้หน่วยงานสถานประกอบการหลายแห่งไม่ค่อยเปิดรับสมัครพนักงานใหม่ ทำให้ตำแหน่งงานว่างที่ทางศูนย์มาประชาสัมพันธ์ให้กับผู้พ้นโทษมีจำนวนน้อยลง และด้วยผู้พ้นโทษส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาที่ไม่ได้

สูงมาก ประกอบกับมีฐานะยากจน ทำให้ผู้พ้นโทษเหล่านี้ยิ่งหางานลำบากขึ้น เพราะตำแหน่งงาน ไม่ได้มีให้เลือกมากนัก” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 : นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

ในเรื่องความสำคัญของปัจจัยแวดล้อม ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นว่า การยอมรับจากสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะถ้าสังคมไม่ยอมรับและให้โอกาสผู้พ้นโทษในการเริ่มต้นใช้ชีวิตใหม่ ให้โอกาสเขาได้มีอาชีพในการหาเลี้ยงตนเอง ก็เหมือนกับเป็นการผลักให้เขากลับกระทำการผิดซ้ำอีก “ในสภาพเศรษฐกิจแบบนี้ คนปกติยังหางานยาก ตกงาน นับประสาอะไรกับผู้พ้นโทษที่จะยิ่งหางานยากมากขึ้นไปอีก เพราะพอเขากลับไปในสังคมแล้ว สังคมมีอคติต่อเขา เจอคนที่ตีตราเขาว่าเป็นคนไม่ดี ไม่ยอมรับเขาเข้าทำงาน ซึ่งถึงแม้เขาจะตั้งใจกลับตัวเป็นคนดีแล้ว แต่สังคมกลับไม่给他โอกาสเขา ซึ่งก็เหมือนกับสังคมบีบเขาให้กลับไปกระทำการผิดซ้ำอีก” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 : นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

ในปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า ความร่วมมือของทุกภาคส่วนมีความสำคัญ ไม่ใช่เพียงแต่เป็นหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์เท่านั้นที่จะต้องเข้ามาแก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้ดีขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วในภาคส่วนอื่นๆก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวออกไป สังคมและชุมชนมีส่วนสำคัญเพราะถ้าชุมชนที่ผู้พ้นโทษกลับไปอยู่มีความเข้าใจและพร้อมให้โอกาส ผู้พ้นโทษก็จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างคนปกติทั่วไป และไม่รู้สึกรำคาญตนเองมีความแตกต่างจากคนอื่นในสังคม “สภาพแวดล้อมมีส่วนมาก เพราะถ้าผู้ต้องขังต้องกลับไปอยู่ในสังคมเดิมไปเจอคนเดิมๆ โอกาสที่เขาจะวนกลับไปกระทำการผิดซ้ำก็จะมีมาก ส่วนหนึ่งคนภายนอกมักจะมองว่า เรือ่นจำต้องฝึกอาชีพให้เขา หรือเรือ่นจำจะต้องปรับเปลี่ยนนิสัยของผู้ต้องขังให้ดีขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ไม่ใช่หน้าที่ของกรมราชทัณฑ์อย่างเดียว สังคมภายนอก ทั้งครอบครัว ชุมชน ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้ทำงานด้วย เพื่อไม่ให้เขากลับไปกระทำการผิดซ้ำอีก” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1: ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

4.1.3 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

4.1.3.1 ความเหมาะสมและเพียงพอของบุคลากร

เรือ่นจำกลางสมุทรปราการ เป็นเรือ่นจำขนาดใหญ่ จำนวนผู้ต้องขังมีมาก สภาพความเป็นอยู่ภายในเรือ่นจำจึงค่อนข้างหนาแน่น ในขณะที่จำนวนอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเรือ่นจำมีน้อย ส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ในการช่วยเหลือผู้ต้องขังทุกรายได้อย่างทั่วถึง

“จำนวนผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำค่อนข้างแน่นกว่าความจุของเรือนจำ สภาพเรือนจำค่อนข้างแออัด สิ่งทีทางเรือนจำจัดสรรให้มันไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มมากขึ้น เรือนจำกลางสมุทรปราการ เป็นเรือนจำใหญ่ อัตราเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ถ้ามาตรฐานสัดส่วนที่ดีของจำนวนเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง คือ 1 ต่อ 5 คน แต่ที่เรือนจำกลางสมุทรปราการอัตราสัดส่วนของจำนวนเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง คือ 1 ต่อ 50 คน ซึ่งถือว่าเกินไปเยอะมาก ส่งผลให้เกิดการดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้ผู้ต้องขังทำผิดวินัยบ้าง ซึ่งก็ส่งผลกระทบต่อการทำงานของคุณยู่ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเหมือนกัน ทำให้งาน บางอย่างล่าช้า และทำให้ผู้ต้องขังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ์ได้ทุกคน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

เรื่องของปัญหาอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสมุทรปราการที่ลดลงและไม่ได้รับการ จัดสรรอัตราทดแทน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับผิดชอบหน้าที่งานหลักเพียงอย่างเดียว แต่ต้อง รับผิดชอบในภาระงานอื่นๆด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็ได้รับ ผลกระทบในเรื่องนี้ด้วย “อัตรากำลังของเรือนจำกลางสมุทรปราการยังขาดอีกมาก ปัญหาอัตรากำลัง ไม่เพียงพอเป็นปัญหาของกรมราชทัณฑ์มานานแล้ว ถึงแม้ทางกรมราชทัณฑ์รับเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นใน ทุกปีแต่ก็ยังไม่เพียงพอกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ลดลงไปเนื่องจากการเกษียณอายุ และการย้ายกลับ ภูมิลำเนา ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางสมุทรปราการทุกคนไม่ได้ทำหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง เพียงอย่างเดียว” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

“ด้วยสภาพเรือนจำกลางสมุทรปราการที่มีขนาดใหญ่ ตามหลักการแล้วจะต้องมีการ ลับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้เกิดความจำเจในแต่ละส่วนของฝ่ายงาน แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ในปัจจุบันอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีอยู่ 157 คน แต่ผู้ต้องขังมี 7,000 กว่าคน มันจึงเป็นไปได้ยากที่จะให้เจ้าหน้าที่หนึ่งคนรับผิดชอบในงานชิ้นเดียว อัตรากำลังของ เจ้าหน้าที่ก็ถดถอย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะมีประจำหลักอยู่ จำนวน 2 คน แต่ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำต้องเข้าเวรทั้ง 2 คน ซึ่งการเข้าเวรไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ทุกคนต้องเข้าเวร ส่งผลให้บางครั้งที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ ที่จะคอยให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ติดต่อมาที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ในวันนั้นได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1: ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

ปัจจุบันภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำพบว่า เจ้าหน้าที่มีภาระงานมาก เนื่องจาก กรมราชทัณฑ์ให้ความสำคัญกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในการติดตามผู้พ้นโทษหลังปล่อยมาก ซึ่งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำไม่ได้มีบทบาทเฉพาะการติดตามเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่ประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษและการสงเคราะห์ต่างๆด้วย “ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีภารกิจหลายอย่าง มีลักษณะเป็นสื่อกลางในเรื่องของการติดตามเยี่ยมบ้าน การลงพื้นที่เพื่อไปดูสภาพความเป็นอยู่ หรือมีการติดตามทางโทรศัพท์เพื่อสอบถามความเป็นอยู่ การให้การสงเคราะห์ เช่น การขอทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษาบุตร เป็นต้น ซึ่งจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ มีอยู่ตอนนี้ยังไม่เพียงพอกับงานที่เพิ่มขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

นอกจากปัญหาภาระงานที่มากขึ้นของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำแล้ว งานที่ได้รับมอบหมายมาภายหลังมักจะเป็นงานด่วน และต้องใช้ระยะเวลาการดำเนินงานมากขึ้น “งานใหม่ที่เพิ่มเข้ามาของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ คือ การติดตามผู้พ้นโทษที่ผ่านการอบรมจากโครงการโคกหนองนาที่เป็นโครงการที่ใช้ระยะเวลาหลายเดือนในการดำเนินการ ส่งผลกระทบต่องานประจำในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในด้านการติดตามผู้พ้นโทษ ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ซึ่งจำนวนเจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามจำนวนงานที่เพิ่มขึ้นเลย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564) ผู้ปฏิบัติงานประจำศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เห็นว่า งานบางอย่างของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีความซ้ำซ้อนกัน ในรายละเอียดของเนื้องานมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้การทำงานของเจ้าหน้าที่มีความล่าช้า “ปัญหาของงานที่มากขึ้นและหลายอย่างเป็นงานด่วนประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง งานบางอย่างก็มีความซ้ำซ้อน ทำให้การทำงานล่าช้า” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าหน้าที่งานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564) “ขั้นตอนการดำเนินงานในการดำเนินงานของศูนย์มีความซ้ำซ้อนกัน เช่น บางงานเคยดำเนินการไปแล้วแต่ต่อมาภายหลังมีคำสั่งให้ดำเนินการในเรื่องลักษณะคล้ายกันอีก หรือรายงานติดตามผู้พ้นโทษในระบบมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ 2 รายงาน ซึ่งรายละเอียดของทั้ง 2 รายงานไม่ได้มีความแตกต่างกัน แต่เจ้าหน้าที่จะต้องเข้าไปบันทึกรายงานทั้ง 2 ระบบ ซึ่งรายงานดังกล่าวสามารถจะลดหรือรวมกันให้เป็นรายงานเดียวได้ เช่น รายงานของการติดตามโครงการโคกหนองนามีหลายฉบับมาก แต่รายละเอียดด้านในไม่ได้แตกต่างจากรายงานการปล่อยตัวผู้พ้นโทษ ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ก็ต้องทำรายงานเพิ่มเป็น 2 ฉบับ เป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักทฤษฎีวิทยาปฏิบัติ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

จากปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอส่งผลต่อภารกิจหน้าที่ของศูนย์ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก นั่นก็คือ ผู้พันโทฯ ได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งหน่วยงานภายนอก สถานประกอบการต่างๆที่มีความสนใจอยากรับผู้พันโทฯเข้าทำงานแต่ไม่ได้รับการติดต่อจากทางศูนย์ ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในการส่งต่อข้อมูลผู้พันโทฯที่ต้องการมีงานทำ “ภารกิจของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีทั้งงานที่ต้องประสานงานภายในเรือนจำและภายนอกเรือนจำ การประสานงานภายในเรือนจำ คือ การประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขัง ส่วนการประสานงานภายนอก ได้แก่ การประสานงานระหว่างศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำกับหน่วยงานเครือข่าย ซึ่งจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ก็ไม่สอดคล้องกับภารกิจงานที่ต้องประสานงานทั้งกับผู้พันโทฯที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และการไปประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานภายนอกที่เขามีความสนใจที่จะรับผู้พันโทฯเข้าทำงาน ซึ่งในความเป็นจริงศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำไม่ควรเป็นฝ่ายรอให้สถานประกอบการ หน่วยงานภายนอกติดต่อเข้ามาเพียงฝ่ายเดียว” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

4.1.3.2 ความเหมาะสมและเพียงพอของงบประมาณ

พบว่า งบประมาณที่กรมราชทัณฑ์ให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในการบริหารจัดการภายในศูนย์โดยตรงนั้นไม่มี เนื่องจาก งบประมาณที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำได้รับจากกรมราชทัณฑ์จะเป็นลักษณะตามภารกิจ เช่น งบประมาณประจำปี สำหรับใช้จัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำกลางสมุทรปราการ “งบประมาณของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะไม่มี แต่งบประมาณโดยภาพรวมจะเป็นงบประมาณที่ให้ทางเรือนจำมาจัดโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การแก้ไขผู้ต้องขังเฉพาะประเภทคดี โปรแกรมสำหรับผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มพิเศษ เช่น ผู้ตั้งขังที่ตั้งครรภ์ ผู้ตั้งขังสูงอายุ ผู้ต้องขังที่พิการ และผู้ต้องขังไร้ญาติ ซึ่งภารกิจโดยส่วนใหญ่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะไม่ได้ใช้งบประมาณ เช่น การหาเครื่องอุปโภคบริโภค การขึ้นทะเบียนทำบัตรประจำตัวให้ผู้ต้องขังที่มีความพิการ การต่ออายุบัตรประจำตัวผู้พิการ เพื่อเอื้อประโยชน์ในการทำเบียร์ยังชีพให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งมันเป็นภาระผูกพันที่ทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะต้องทำให้ ทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะประสานงานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำเรื่องเบียร์ยังชีพให้แล้วแต่ภูมิภาคไหนเดิมของผู้ต้องขัง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1: ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

เงินงบประมาณที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำได้รับจากกรมราชทัณฑ์ส่วนใหญ่ คือ เป็นเงินงบประมาณที่มาสับสนุนงานสังคมสงเคราะห์ “ในภารกิจการติดตามผู้พ้นโทษของ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำไม่ได้มีค่าใช้จ่าย อย่างเช่น การติดตามเยี่ยมบ้าน ส่วนมาก จะใช้รถยนต์ของเรือนจำกลางสมุทรปราการในการติดตามเยี่ยมบ้าน โทรศัพท์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็ใช้ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ แต่ด้วยส่วนหนึ่งภารกิจของศูนย์มีความคาบเกี่ยวกับงานสังคม สงเคราะห์ งบประมาณที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำได้ส่วนใหญ่จึงถูกใช้ใน งานสังคมสงเคราะห์ เช่น เงินงบประมาณประจำปีที่กรมราชทัณฑ์สนับสนุนเป็นทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา แก่ผู้ต้องพ้นโทษ และ เงินงบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุให้กับคนพิการ การจัดซื้อข้าวของ เครื่องใช้ให้กับกลุ่มผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ เป็นต้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักทัศนวิทยา ปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

นอกจากเงินงบประมาณที่ได้จากกรมราชทัณฑ์มาใช้สนับสนุนงานสังคมสงเคราะห์แล้ว ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำยังได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิต่างๆ ด้วย “งบประมาณที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำใช้ในการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษไม่ได้มาจาก กรมราชทัณฑ์จัดสรรมาให้เท่านั้น อีกส่วนจะเป็นเงินสนับสนุนที่ได้จากมูลนิธิต่างๆ เช่น มูลนิธิบ้านพระพร รวมถึง หน่วยงานเอกชน บริษัทต่างๆที่เข้ามาสนับสนุนทุนประกอบอาชีพให้กับ ผู้ต้องขัง อีกทั้ง หน่วยงานภายนอกต่างๆเหล่านี้ ก็มาสับสนุนในเรื่องการบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องสำอาง ให้กับผู้ต้องขังอีกด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

แม้ว่าทางกรมราชทัณฑ์จะจัดสรรเงินงบประมาณให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงาน ทำมาใช้เพื่อการสงเคราะห์ในด้านต่างๆ นั้น แต่จากการสัมภาษณ์พบว่า ในส่วนของเงิน ในการสงเคราะห์ทุนพาหนะกลับภูมิลำเนาที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะให้กับ ผู้พ้นโทษมีอย่างจำกัด และไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้พ้นโทษ “ทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ส่วนใหญ่มาจากกรมราชทัณฑ์ และมาจากกรมคุมประพฤติสมุทรปราการจัดสรรให้ ถ้าหมดแล้วหมด เลย ซึ่งเรือนจำกลางสมุทรเป็นเรือนจำขนาดใหญ่มีผู้พ้นโทษในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งจำนวน เงินทุน ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนาที่จะได้จากกรมราชทัณฑ์นั้นขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ต้องขัง ถ้าเรือนจำไหน มีผู้ต้องขังมากก็จะได้ทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนาจากกรมราชทัณฑ์มากขึ้นตามนั้น ซึ่งเรือนจำกลาง สมุทรปราการได้เงินสนับสนุนเป็นทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ประมาณปีละ 8,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอ ทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็อาจจะต้องพิจารณาหาเงินจาก แหล่งอื่นมาเพิ่ม ซึ่งอาจจะเป็นเงินของเรือนจำหรือเงินนอกงบประมาณเพื่อมาช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ในการเดินทางกลับภูมิลำเนา” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า นอกจากทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนาไม่เพียงพอแล้ว ในส่วนของทุนการศึกษาบุตรก็มีจำนวนโควตาผู้ที่ได้รับทุนจำกัดเหมือนกัน “ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสมุทรปราการที่ยื่นเรื่องขอรับทุนการศึกษาบุตรเมื่อปีที่แล้ว มีจำนวน 10 คน แต่จำนวนผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับทุนการศึกษาบุตรเพียง 6 คน ซึ่งการพิจารณาอนุญาตเป็นของฝ่ายบริหาร โดยมีมูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมผลเมืองดีของกรมราชทัณฑ์เป็นผู้อนุมัติทุนการศึกษาบุตรให้แก่เรือนจำ ทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจึงไม่ทราบว่าแท้จริงแล้วในแต่ละปี กรมราชทัณฑ์จะให้ทุนการศึกษาบุตรแก่ผู้ต้องขังได้จำนวนกี่คน ซึ่งต้องยอมรับว่าไม่ใช่ทุกคนที่จะได้ การสงเคราะห์ แต่คนที่ได้รับการสงเคราะห์ ต้องมีความจำเป็นจริงๆ ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

4.1.3.3 ความเหมาะสมและเพียงพอของหน่วยงานที่มาสับสนุน

สำหรับหน่วยงานเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ พบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีหน่วยงานเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งที่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เนื่องมาจากการทำบันทึกตกลงว่าด้วยการประสานงานความร่วมมือ โครงการพระราชรัฐ ร่วมสร้างงาน สร้างอาชีพผู้ต้องขัง ระหว่าง กรมราชทัณฑ์ กรมการจัดหางาน กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายต้องการสร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขัง โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพ จริยธรรม ชัดเกล้าพฤติกรรม เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นการให้โอกาสกับผู้ที่เคยกระทำผิดปรับปรุงตนเอง และยังเป็นส่งเสริมการคืนคนดีสู่สังคม ซึ่งในแต่ละกรอบแนวทางหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน มีดังนี้

กรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำฐานข้อมูลผู้ต้องขัง เพื่อประสานการส่งเสริมการมีงานทำ และจัดทำขั้นตอนการดำเนินงานรับขึ้นงานเข้าไปผลิตในเรือนจำ และการส่งผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ
2. ประสานกรมการจัดหางาน ในการส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ และทัศนสถานก่อนพ้นโทษ
3. ประสานกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการฝึกอาชีพหลักสูตรฝึกเตรียมเข้าทำงาน และฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน รวมทั้งการดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
4. อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการฝึกอบรม และการปฏิบัติงาน

5. ควบคุม ดูแล ติดตามผลผู้ต้องขังที่ได้รับการส่งเสริมการมีงานผ่านกลไกของ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

กรมการจัดหางาน

กรมการจัดหางาน มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานและให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการหรือนายจ้างในการส่งเสริมการมีงานทำให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและการรับผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์ กำหนด เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ
2. ส่งเสริมการมีงานทำโดยการจัดสาธิต การฝึกทักษะอาชีพอิสระระยะสั้น แก่ผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ แนะนำอาชีพ ให้ข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน ให้คำปรึกษา แนะนำการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การหาทำเล การคำนวณต้นทุน การหาตลาด การหาแหล่งเงินทุน และการบริหารจัดการ
3. รับลงทะเบียนและบริการจัดหางานให้แก่ผู้พ้นโทษที่ประสงค์จะหางานทำโดยมีการประสานข้อมูลกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการฝึกอาชีพในหลักสูตรการฝึกฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพ ตามความต้องการของผู้ต้องขัง เพื่อเพิ่มเติมความรู้ รวมทั้งประกอบชิ้นงานเพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้แก่ผู้ต้องขัง
2. ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้แก่ผู้ต้องขังในสาขาอาชีพตาม ความต้องการและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานกับสถานประกอบการหรือนายจ้างเพื่อเข้าร่วมโครงการ
2. ประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภาคเอกชน
3. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อการรับรู้และเจตคติที่ดี ในการรับผู้ต้องขังเข้าทำงานกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภาคเอกชน

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานกับสถานประกอบการหรือนายจ้างเพื่อเข้าร่วมโครงการ
2. ประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเป็นตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจการค้าและบริการภาคเอกชน
3. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อการรับรู้และเจตคติที่ดีในการรับผู้ต้องขังเข้าทำงานกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าและบริการภาคเอกชน

ในเรื่องของการให้ความร่วมมือระหว่างศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำกับหน่วยงานภาครัฐที่ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประสานงานด้วยบ่อยครั้ง อาทิเช่น กรมการจัดหางาน และกรมการพัฒนาฝีมือแรงงานให้ความร่วมมือด้วยดี “การประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ให้ความช่วยเหลือในด้านการประสานงานดี อย่างกรมจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการจะส่งตำแหน่งงานว่างให้กับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการทุกเดือน ซึ่งศูนย์ก็จะนำข้อมูลอัตราว่างดังกล่าวมาประชาสัมพันธ์ให้กับผู้พ้นโทษที่สนใจในการหางานทำ ผ่านหลายช่องทางด้วยกัน เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ที่ศูนย์ฯ กลุ่ม Line และ Facebook เป็นต้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

“หรือในบางกรณีที่ผู้พ้นโทษไม่มีที่ไป ทางศูนย์ก็จะติดต่อไปยังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งก็ยินดีรับผู้พ้นโทษจากเรือนจำไป” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: นักสังคมสงเคราะห์)

ในเรื่องความความร่วมมือระหว่างศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำกับหน่วยงานภายนอก นอกจากหน่วยงานภาครัฐแล้ว หน่วยงานภาคเอกชน มูลนิธิ ก็ให้ความร่วมมือและให้การช่วยเหลือผู้พ้นโทษด้วยดีเช่นกัน “ส่วนใหญ่หน่วยงานภายนอกให้ความร่วมมือดี อย่างเช่น มูลนิธิบ้านพระพร ที่ช่วยเหลือเต็มที่ในภารกิจของศูนย์หลายๆด้าน ทั้งช่วยเหลือให้ที่อยู่อาศัยแก่ผู้พ้นโทษที่ไร้บ้าน ช่วยผู้พ้นโทษในการหางานให้ทำ อีกทั้งมูลนิธิบ้านพระพรยังรับฝากอุปการะเด็กที่เกิดจากผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ในเรือนจำกลางสมุทรปราการอีกด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

สำหรับความเหมาะสมและเพียงพอของหน่วยงานเครือข่าย พบว่า “ยังขาดในส่วนของสถานประกอบการ หรือหน่วยงานเอกชน เนื่องจาก ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการไม่มีหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่รองรับผู้พ้นโทษจากเรือนจำกลางสมุทรปราการโดยตรง เช่น ผู้พ้นโทษมีทักษะการนวดแผนไทยแต่ไม่รู้ว่าจะไปที่ไหน จะมีร้านนวดที่ไหนรับเขาไหม ซึ่งทางศูนย์เองก็ไม่สามารถแนะนำสถานประกอบการนั้นๆโดยตรงได้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564) หน่วยงานภาคเอกชนที่เข้ามาติดต่อกับศูนย์ประสานงานส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการบริจาคเงิน สิ่งของมากกว่าจะติดต่อเพื่อการจ้างงานผู้พิการ “ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาในรูปแบบของการบริจาคสิ่งของ เช่น มูลนิธิ หรือ หน่วยงานเอกชนต่างๆ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

ส่วนอุปสรรคและปัญหาที่พบคือ การประสานงานข้ามหน่วยงาน ระหว่างศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการจ้างงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการกับหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเครือข่าย มักจะเกิดความล่าช้าในการส่งต่อข้อมูล “บางครั้งก็ขาดความต่อเนื่องในการติดตามงานหรือส่งต่อข้อมูลล่าช้าในบางเรื่อง เช่น การขอข้อมูลบางอย่างไป บางครั้งหน่วยงานนั้นก็ส่งข้อมูลล่าช้า ต้องติดตามทวงงานเรื่อยๆ จนกว่าจะได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

นอกจากนั้นแล้ว ยังพบว่า การที่หน่วยงานภาคเอกชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการจ้างงานผู้พิการอาจจะมีส่วนมาจากการขาดความเชื่อมั่น “การรับผู้พิการเข้าทำงานประจำในหน่วยงานของรัฐยังไม่มีเลย ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เอกชนไม่มีความเชื่อมั่นที่จะรับผู้พิการเข้าทำงาน เพราะขนาดหน่วยงานของรัฐเองยังไม่รับผู้พิการเข้าทำงานเลย บริษัทบางที่ไม่อยากจะรับผู้พิการ โดยเฉพาะผู้พิการที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะกลัวไม่อย่างมีปัญหาภายหลัง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

4.1.4 ผลการประเมินปัจจัยด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

การดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการจ้างงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการจะเริ่มตั้งแต่ ตอนปฐมนิเทศ การรับตัวผู้ต้องขังใหม่ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการจ้างงานทำจะเข้าไปให้ข้อมูลแนะนำบทบาทของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการจ้างงานทำว่ามีหน้าที่อะไร รวมถึงให้ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ต้องขัง พร้อมกับเช็คสิทธิของผู้ต้องขังรายใหม่ เช่น สิทธิการได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือการได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ การขอรับเบี้ยยังชีพทั้งของผู้สูงอายุและคนพิการของผู้ต้องขังมีเงื่อนไขคือ ผู้ที่จะขอรับเบี้ยยังชีพต้องมีญาติ ซึ่งผู้ต้องขังจะไม่มีบัญชีธนาคารส่วนตัวผู้ต้องขังจึงต้องมอบอำนาจให้ญาติในการใช้บัญชีของญาติในการรับเบี้ยยังชีพแทน

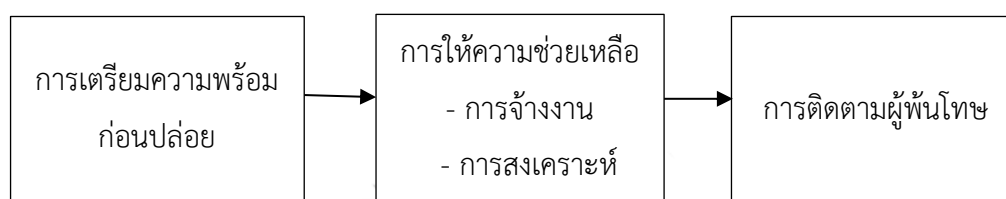
กรณีที่ต้องขังยังไม่มีบัตรผู้พิการและต้องการได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ ทางศูนย์ประสานงาน และส่งเสริมการมีงานทำจะประสานงานกับนักกายภาพบำบัดจากโรงพยาบาลบางป่อเข้ามาประเมิน ความพิการของผู้ต้องขัง ถ้าพิการจริงทางโรงพยาบาลถึงจะออกใบรับรองแพทย์ให้ โดยผู้ต้องขัง จะต้องกรอกแบบฟอร์มจดทะเบียนคนพิการของกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สมุทรปราการ เพื่อออกบัตรประจำตัว แล้วก็จะส่งเรื่องไปยังอบต.หรือเทศบาลในการมอบฉันทะ ผู้ต้องขังถึงจะได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ

ในกลุ่มผู้ต้องขังพิเศษนอกจากผู้สูงอายุ ผู้พิการ ยังมีผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ ซึ่ง ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการจะให้ความช่วยเหลือ เมื่อตอนผู้ต้องขังหญิงคลอดบุตรมาแล้ว โดยหลังจากที่เด็กคลอดมาได้ 3 เดือน ศูนย์จะประสานญาติ ของผู้ต้องขังหญิงก่อนให้มารับเด็กไปอุปการะเลี้ยงดู และถ้าผู้ต้องขังหญิงไม่มีญาติ ศูนย์จะประสาน มูลนิธิบ้านพระพรในการรับอุปการะเด็กให้จนกว่าผู้ต้องขังหญิงพ้นโทษมารับกลับ

หลังจากนั้นจะเป็นบทบาทหน้าที่ในช่วงที่ผู้ต้องขังใกล้จะได้ปล่อยตัวออกจากเรือนจำ คือ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะมีหน้าที่ในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้กับผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัว 6 เดือน - 1 ปี ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นจะเป็นการเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงมีการฝึกอาชีพระยะสั้นให้กับผู้ต้องขัง ในระหว่างการจัดกิจกรรม การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เจ้าหน้าที่ของศูนย์จะแจกแบบสำรวจข้อมูลผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัว ที่ต้องการความช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษ เช่น การขอข้อมูลตำแหน่งงานว่าง การขอทุนต่างๆ ในบางราย ที่ต้องการให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำติดต่อญาติให้ ศูนย์ประสานงาน และส่งเสริมการมีงานทำก็จะดำเนินการติดต่อให้

ต่อมาเป็นช่วงที่ผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัว ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้พ้นโทษที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น ค่าพาหนะกลับ ภูมิลำเนา เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น ต่อมาภายหลังจากที่ผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว ประมาณ 2 เดือน ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะเริ่มติดตามผู้พ้นโทษ ซึ่งทางศูนย์ก็ได้ มีการประสานงานหน่วยงานส่วนท้องถิ่นให้ช่วยติดตาม ในบางคนทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริม การมีงานทำจะทำการติดตามเยี่ยมบ้าน บางรายที่เจ้าหน้าที่สามารถติดต่อได้จากข้อมูลเบอร์โทรศัพท์ ที่ให้ไว้ เจ้าหน้าที่ก็จะติดตามผ่านทางสนทนาทางโทรศัพท์ ทาง LINE หรือ FACEBOOK เป็นต้น โดยภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลาง สมุทรปราการได้ติดตามผู้พ้นโทษแล้ว เจ้าหน้าที่จะรวบรวมสถิติของผู้พ้นโทษเพื่อรายงานในระบบ CARE SUPPORT โดยจะรายงานใน 3 องค์ประกอบหลักนี้ ได้แก่ การมีงานทำ การมีรายได้ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ซึ่งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะติดตามผู้พ้นโทษที่ ได้รับการปล่อยตัวไปแล้วไม่เกิน 6 เดือน ถ้าหลังจาก 6 เดือนศูนย์จะไม่ติดตามผู้พ้นโทษอีก

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีหน้าที่รับผิดชอบตั้งแต่กระบวนการรับตัวผู้ต้องขังใหม่ โดยศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเข้ามาให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ต้องขังกลุ่มพิเศษ ซึ่งความรับผิดชอบหลักของศูนย์จะเริ่มขึ้นในช่วงของการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยไปจนถึงการติดตามผู้พ้นโทษ โดยสามารถแบ่งหน้าที่ภารกิจหลักของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการได้ 3 ภารกิจ ดังนี้

ภาพที่ 3 ภารกิจหลักของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

4.1.4.1 ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขและปล่อยพ้นโทษของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ตามที่กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายให้เรือนจำกลางสมุทรปราการจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้รับการเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างความรู้พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาทัศนคติ และพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ เกิดแรงจูงใจในการกลับตนเป็นพลเมืองดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ภายหลังพ้นโทษ ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก การดำเนินการโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำกลางสมุทรปราการจะจัดขึ้น 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 กำหนดจัดอบรมภายในเดือนธันวาคม และรายงานผลการดำเนินงานภายในเดือนมกราคม ครั้งที่ 2 กำหนดจัดอบรมภายในเดือนมิถุนายน และรายงานผลการดำเนินงานภายในเดือนกรกฎาคม

กรมราชทัณฑ์จะจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมโครงการคือ ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคน ทุกคดี ทุกเงื่อนไขการปล่อยตัว ทั้งการปล่อยตัวปกติตามคำพิพากษา และการปล่อยตัวตามเงื่อนไขพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก เมื่อผู้ต้องขังนั้นเหลือโทษจำต่อไปก่อนได้รับการปล่อยตัวไม่เกิน 6 เดือน - 1 ปี ให้จัดเข้ารับการอบรมตามโครงการดังกล่าว

ตัวอย่างหลักสูตรการอบรมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของเรือนจำกลางสมุทรปราการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ซึ่งทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะจัดกิจกรรมขึ้น โดยผู้ต้องขังทุกคนที่จะได้รับการปล่อยตัว 6 เดือน - 1 ปี จะต้องผ่านกิจกรรมพื้นฐานนี้ ซึ่งรายละเอียดกิจกรรม มีดังนี้

1. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย มีความแข็งแรง อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การฝึกระเบียบแถว การออกกำลังกาย การเล่นเกมและนันทนาการ โดยเรือนจำกลางสมุทรปราการได้ประสานวิทยากรจากโรงพยาบาลบางบ่อ มาให้ความรู้ในด้านสิทธิประโยชน์ด้านรักษาพยาบาลและการป้องกันโรคอุบัติการณ์ใหม่

2. การพัฒนาด้านจิตใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยเรือนจำกลางสมุทรปราการได้เชิญผู้นำศาสนาของแต่ละศาสนา มาเผยแพร่หลักคำสอน รวมถึงประสานวิทยากรจากจิตอาสา 904 สถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการบางปะกง มาให้ความรู้ในการใช้ชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริและกลับคืนสู่สังคม

3. การฝึกทักษะอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระและอาชีพระยะสั้นให้สามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ โดยเรือนจำกลางสมุทรปราการได้เชิญวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกหลายแห่งมาฝึกอาชีพระยะสั้นให้กับผู้ต้องขัง เช่น สำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการที่มาแนะนำข้อมูลตำแหน่งว่างที่ต้องการปัจจุบัน การรับสมัครงาน เป็นต้น และวิทยากรจากมูลนิธิบ้านพระพร มาช่วยฝึกอาชีพช่างตัดผม ช่างพิมพ์เล็บ รวมถึง วิทยากรจากธนาคารออมสินมาบรรยายเรื่องการหาแหล่งเงินทุน สินเชื่อ และการวางแผนทางการเงินและบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและความมุ่งมั่นในการปรับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยเรือนจำกลางสมุทรปราการได้ประสานวิทยากรจากจิตอาสา 904 สถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการบางปะกง มาให้ความรู้ในการใช้ชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริและกลับคืนสู่สังคม รวมถึงอาสาภาค สภากาชาดไทย มาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัวในชีวิตประจำวันและกฎหมายที่ควรทราบ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า กระบวนการดำเนินงานของศูนย์ในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้รับการเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างความรู้พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาทัศนคติ รวมทั้งการได้รับทักษะการฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้ประกอบอาชีพได้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยว่า การจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังมีความเหมาะสม

“กรมราชทัณฑ์ได้จัดสรรเงินงบประมาณประจำปี พ.ศ.2563 สำหรับเป็นค่าใช้จ่าย 12,500 บาท ในการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งเงินที่ได้จะถูกนำไปเป็นค่าตอบแทนวิทยากรเป็นส่วนใหญ่ และที่เหลือจะเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม และฝึกอาชีพผู้ต้องขัง ซึ่งค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปทั้งหมดก็คุ้มค่าเพราะโปรแกรมที่จัดขึ้นผู้ต้องขังได้ความรู้และประโยชน์จากวิทยากรที่ทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเชิญมาเป็นวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในด้านนั้นๆ ซึ่งก็ครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาร่างกาย การพัฒนาด้านจิตใจ และการพัฒนาด้านทักษะอาชีพของผู้ต้องขัง รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมด้านครอบครัว ทักษะชีวิต เป็นต้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1: ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

ในส่วนของการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็ได้รับความร่วมมือที่ดีจากหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี “การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งหน่วยงานในพื้นที่ อย่างเช่น สำนักงานจัดหางานสมุทรปราการ ที่จะเข้ามาประชาสัมพันธ์ในเรื่องอัตราว่าง ให้ข้อมูลด้านอาชีพให้กับผู้ต้องขังที่สนใจสมัครงานได้เป็นอย่างดี และอีกหน่วยงานที่สนับสนุนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในหลายกิจกรรม คือ มูลนิธิบ้านพระพร ที่เข้ามาช่วยการฝึกอาชีพต่างๆ และยังให้คำปรึกษา ให้แนวทางในการใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ ซึ่งวิทยากรส่วนหนึ่งที่เข้ามาให้คำปรึกษาในเรื่องทักษะการใช้ชีวิตให้กับผู้ต้องขังก็จะเป็นอดีตนักโทษ บุคคลเหล่านี้จะมีความเข้าใจ และเข้าถึงผู้ต้องขังได้ดี” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1: ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

ในเรื่องของความเหมาะสมของระยะเวลา พบว่า การที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะจัดกิจกรรมได้ตามหลักสูตรที่ทางกรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ทั้ง 4 ด้าน ระยะเวลา 1 เดือนมีความเหมาะสมในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขัง “การจัดตารางการอบรมหลักสูตรโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสมุทรปราการนั้นมีความเหมาะสมแล้ว คือประมาณ 1 เดือน เพื่อให้การอบรมมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ในสัปดาห์ที่ 1 และ 2 จะเน้นการเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและการพัฒนาทางด้านจิตใจ ส่วนสัปดาห์ที่ 3 เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระและอาชีพระยะสั้น และในสัปดาห์สุดท้าย จะเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1: ผู้อำนวยการศูนย์ฯ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

ส่วนของกิจกรรมในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขัง พบว่า กิจกรรมบางอย่างมีความยืดหยุ่น คือ มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรือความสนใจของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ในขณะนั้น

“การฝึกอาชีพมีความยืดหยุ่น แล้วแต่ความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ถ้าในช่วงนั้นผู้ต้องขังส่วนมากมีความสนใจที่จะฝึกอาชีพในด้านใด ทางเรือนจำกลางสมุทรปราการก็จัดฝึกอบรมให้ เช่น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่สนใจการฝึกอาชีพช่างทำผม ทางเรือนจำกลางสมุทรปราการก็จัดฝึกอบรมช่างทำผมให้ หรือในสถานการณ์ช่วงนี้ มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยก็มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโควิด-19 เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความเข้าใจและรู้วิธีป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

นอกจากนั้นแล้ว ปัญหาที่พบในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย คือ กิจกรรมการฝึกอาชีพที่จัดขึ้นยังไม่มีหลากหลาย “การฝึกอาชีพยังมีหลักสูตรไม่หลากหลายและตรงกับตลาดแรงงานเท่าที่ควร แต่ทางกรมราชทัณฑ์ก็พยายามหาหลักสูตรใหม่ๆ เช่น การฝึกอาชีพหมอดู เป็นต้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564) ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบคือ ปัญหาการขาดแคลนทุนประกอบอาชีพ ที่ทำให้ผู้พ้นโทษไม่สามารถนำทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพในเรือนจำนำไปประกอบอาชีพได้

“ปัญหาในส่วนของขาดแคลนเงินทุนของผู้พ้นโทษ ที่ถึงแม้ทางเรือนจำกลางสมุทรปราการจะฝึกอาชีพให้จนผู้พ้นโทษมีทักษะแล้ว แต่ตัวผู้พ้นโทษไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ ผู้พ้นโทษก็จะหันไปทำงานอย่างอื่นแทน ซึ่งก็จะไม่ตรงกับการฝึกอาชีพที่ได้รับการฝึกจากเรือนจำกลางสมุทรปราการอยู่ดี” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

4.1.4.2 ภารกิจที่ 2 การให้ความช่วยเหลือ

1. ด้านการจ้างงาน ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในเรื่องของการจ้างงาน เช่น การให้ข้อมูลในเรื่องอาชีพ และการจ้างงานให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษในตอนเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการประชาสัมพันธ์แหล่งงาน ตำแหน่งงานว่าง ให้กับผู้พ้นโทษที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านข้อมูล ตำแหน่งว่าง เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลที่ได้จากสำนักงานจัดหางานสมุทรปราการในทุกๆเดือนเพื่อเป็นการอัปเดตข้อมูลตำแหน่งงานว่าง หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่จะทำการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงานว่างในหลายช่องทางติดต่อด้วยกัน เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์หน้าศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และโพสต์ในกลุ่ม Line และ Facebook ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเรือนจำกลางสมุทรปราการ รวมถึงผู้พ้นโทษไปแล้วสามารถโทรศัพท์มาสอบถามตำแหน่งงานว่าง หรือถ้าหากผู้พ้นโทษต้องการขอคำปรึกษาในเรื่องอาชีพ เจ้าหน้าที่ก็สามารถให้คำปรึกษาได้ หรือต้องการให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเรือนจำกลางสมุทรปราการช่วยประสานงานศูนย์

ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในพื้นที่อื่นเพื่อช่วยเหลือด้านข้อมูลตำแหน่งว่างให้กับผู้พ้นโทษก็สามารถทำได้ นอกจากนั้นแล้ว กรมราชทัณฑ์ก็มีโครงการคืนคนดีสู่สังคม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในช่วงแรกและสนับสนุนให้หางานตามความถนัดต่อไป โดยกรมราชทัณฑ์จะจัดสรรเงินงบประมาณในการจ้างงานผู้พ้นโทษได้คนละไม่เกิน 9 เดือน ซึ่งทางเรือนจำกลางสมุทรปราการจะได้รับการจัดสรรโควตาในการจ้างงาน ได้ไม่เกิน 2-3 คน ส่วนมากตำแหน่งการจ้างงานจะเป็นพนักงานขับรถ และพนักงานทั่วไป อัตราเงินเดือน 9,000 บาท ซึ่งการจ้างงานผู้พ้นโทษในโครงการคืนคนดีสู่สังคมถือเป็นการให้โอกาสให้กับผู้พ้นโทษในการมีงานทำ และมีรายได้

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การให้ความช่วยเหลือด้านการจ้างงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากปัจจัยหลายอย่าง อาทิเช่น “ถึงแม้ว่าศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงานว่างในหลายช่องทางแล้วก็ตาม ส่วนหนึ่งเลยผู้ต้องขังไม่ได้ให้ความสนใจกดเข้าไปดู และส่วนหนึ่งผู้พ้นโทษคิดว่า เมื่อเขาพ้นโทษไปแล้วเขาไม่อยากจะกลับเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรือนจำอีก ไม่ว่าจะทางใดก็ตาม เปอร์เซนต์การติดต่อกลับมาเพื่อขอความช่วยเหลือของผู้พ้นโทษจึงน้อย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

“ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้ต้องขังไม่ยอมทำงาน หรือ การประเมินตนเองสูงกว่าความเป็นจริง เขามองว่าเขาควรจะทำงานที่มีเกียรติมากกว่านี้ บางงานได้ค่าจ้างน้อยเกินไป หรืองานหนักไป และถึงแม้สำนักงานจัดหางานจะส่งอัตราว่างงานมาให้ แต่ด้วยบางส่วนที่ทำงานก็ไกลจากที่อยู่ของผู้พ้นโทษในการที่ผู้พ้นโทษจะไปทำได้ ทำให้ผู้พ้นโทษเดินทางลำบากและเสียค่าเดินทางมากไม่คุ้มกับค่าจ้างเขาก็ไม่ทำ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

“ด้วยความที่ลักษณะของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเป็นห้องทึบ ทำให้บางครั้งผู้พ้นโทษไม่กล้าเข้ามาติดต่อ ส่วนหนึ่งต้องตั้งใจมาติดต่อจริงๆถึงจะเข้ามาติดต่อศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ คนที่ตั้งใจมาติดต่อศูนย์จึงมีน้อย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

2. การสงเคราะห์ด้านต่างๆ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีการมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษในหลายเรื่องด้วยกัน อาทิเช่น การให้ทุนประกอบอาชีพ การให้ทุนค่ายานพาหนะกลับภูมิลำเนา การให้ทุนการศึกษาบุตร การให้ความช่วยเหลือด้านพยาบาล การให้ความช่วยเหลือหาที่พักอาศัยให้ผู้พ้นโทษ และการให้การสงเคราะห์อื่นๆ เช่น การขอเอกสารราชการ การฝากเอกสาร การประสานงานหน่วยงานภายนอก เป็นต้น ซึ่งการให้การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้ความสำคัญมีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

1. การสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพ ของ มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี การสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพพิจารณาอนุมัติตามความเหมาะสม โดยวงเงินที่ให้การสนับสนุน มูลนิธิแรก คือมูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ ทุนละไม่เกิน 20,000 บาท มีทั้งแบบทุนให้เปล่า และต้องผ่อนชำระคืน โดยผู้ที่ได้รับทุนจะต้องยินยอมเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่หน่วยงานเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณา ดูแล ให้คำแนะนำ ปกป้อง ให้บริการ สงเคราะห์ อีกมูลนิธิที่ให้การสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพ คือ มูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี ทุนที่มอบให้ ทุนละไม่เกิน 50,000 บาท ผู้ที่ได้รับทุนจะต้องผ่อนชำระให้มูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี ตามความสามารถ ครั้งละ 300 - 500 บาท เพื่อรวบรวมเป็นเงินทุนในการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ รายอื่นต่อไป และเพื่อเป็นการประเมินผลการมีวินัยในการประกอบอาชีพ หากมีปัญหาในการส่งคืน เงินให้ผู้ขอรับทุนติดต่อเจ้าหน้าที่มูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี ทราบอย่างต่อเนื่อง หากผู้รับทุน ประกอบอาชีพประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ จะมีเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ คอยให้คำปรึกษาแนะนำและประสานเครือข่ายภาคสังคมให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนการขอทุนประกอบอาชีพ

1. ผู้พ้นโทษสามารถขอรับการสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพได้ที่ศูนย์ประสานงานและ ส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ โดยผู้ขอรับการสงเคราะห์ทุนประกอบ อาชีพ จะต้องเป็นผู้พ้นโทษที่ไม่เคยกระทำความผิดซ้ำ และได้รับการปล่อยตัวไม่เกิน 1 ปี เป็นผู้มีความประพฤติดี มีความสามารถในการประกอบอาชีพที่ขอทุน และขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือเงินทุนที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ในการประกอบอาชีพ

2. เจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะสัมภาษณ์ผู้พ้นโทษ เรื่องทุนประกอบอาชีพ

3. เจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะติดตามเยี่ยมบ้านและสถานที่ ประกอบอาชีพของผู้ขอรับทุนพร้อมถ่ายภาพประกอบและให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง

4. เจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำรวบรวมเอกสารหลักฐานและ ภาพถ่ายเพื่อสรุปข้อมูลผู้ขอรับทุนเป็นรายบุคคลส่งมูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี

5. มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี สรุปคำร้องขอรับทุนเป็นรายบุคคล เพื่อเสนอที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาทุนประกอบอาชีพ

6. มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดีจะดำเนินการแจ้งผลการพิจารณา ทุนประกอบอาชีพให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ เพื่อเป็นตัวแทนมูลนิธิในการมอบทุน

การดำเนินงานของคุณ์ในการให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังในด้านทุนประกอบอาชีพนั้น จะเห็นว่า เริ่มตั้งแต่การรับแบบคำขอรับทุนประกอบอาชีพไปจนถึงการมอบทุนให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งพบว่า การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างเป็นระบบ “ขั้นตอนในการสงเคราะห์ ทุนประกอบอาชีพมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับทุนประกอบอาชีพไว้ว่า จะต้องขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือมีเงินทุนอยู่ไม่พอจริงๆ รวมทั้งการคัดเลือกผู้ที่ขอรับทุน ประกอบอาชีพ มีการติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อตรวจสอบยืนยันว่ามีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และ เป็นผู้เหมาะสมที่จะได้รับทุนประกอบอาชีพจริง และเมื่อรับทุนไปแล้วทางคุณ์ก็จะมีการติดตาม เพื่อให้ความช่วยเหลือหากผู้ที่ได้รับทุนไปประสบปัญหาเดือดร้อน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

การติดตามผู้ที่เคยได้รับการสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพในการเรียกคืนเงินให้กับมูลนิธิ พบอุปสรรค เนื่องจาก “นอกจากที่คุณ์จะติดตามผู้พ้นโทษที่ได้รับทุนประกอบอาชีพ เพื่อนำข้อมูล รายงานในระบบ Care Support แล้ว คุณ์จะต้องกำชับให้ผู้พ้นโทษที่ได้รับทุนประกอบอาชีพ ทำเรื่องคืนเงินให้กับมูลนิธิ ซึ่งบางรายติดต่อไม่ได้ และบางรายก็แจ้งว่าไม่สามารถคืนเงินดังกล่าวได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

2. การสงเคราะห์ทุนการศึกษาบุตรผู้ต้องขัง

การสงเคราะห์ทุนการศึกษาบุตรของผู้ต้องขังก็เป็นหนึ่งในการสงเคราะห์ที่คุณ์ประสานงาน และส่งเสริมการมีงานทำดำเนินการตั้งแต่การรับแบบคำขอรับทุนการศึกษาไปจนถึงการมอบเงิน ทุนการศึกษาบุตร ซึ่งสามารถสรุปเป็นขั้นตอนการการสงเคราะห์ทุนการศึกษาบุตรผู้ต้องขัง

ขั้นตอนการขอทุนการศึกษาบุตร

1. ผู้ต้องขังสามารถขอรับการสงเคราะห์ทุนการศึกษาบุตรได้ที่ คุณ์ประสานงานและส่งเสริม การมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ โดยทุนการศึกษาบุตรจะแบ่งเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษา ทุนละไม่เกิน 2,000 บาท ระดับชั้นมัธยมศึกษา ทุนละไม่เกิน 3,000 บาท และระดับชั้นอุดมศึกษา ทุนละไม่เกิน 5,000 บาท

2. เจ้าหน้าที่ของคุณ์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำติดตามเยี่ยมบ้านของบุตร ผู้ต้องขังที่ขอรับทุน พร้อมถ่ายภาพประกอบและให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง

3. เจ้าหน้าที่ของคุณ์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะรวบรวมเอกสารหลักฐานของ บุตรผู้ต้องขังส่งมายังฝ่ายสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์

4. ฝ่ายสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์จะพิจารณาทุนการศึกษาบุตร ตามหลักเกณฑ์ที่มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี กำหนด และส่งรายชื่อให้กับ มูลนิธิฯ

5. มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี จะแจ้งผลการพิจารณาทุนแก่เรือนจำกลางสมุทรปราการเพื่อให้ทางเรือนจำเป็นผู้แทน มูลนิธิในการมอบทุนการศึกษาบุตรให้กับผู้ต้องขัง

ในส่วนของการการสงเคราะห์ทุนการศึกษาบุตร พบว่า จำนวนทุนมีจำกัด ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ขอรับทุนการศึกษาบุตร “ทุนการศึกษาบุตรนั้นถือเป็นขวัญและกำลังใจให้กับผู้ต้องขังที่มีบุตร ช่วยค่าเล่าเรียนของบุตรได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งบางปีที่คุณยขอการสงเคราะห์ไปได้ทั้งหมดก็มี แต่บางปีทุนก็มีจำกัด ทำให้มีบางคนที่ได้และไม่ได้ ซึ่งก็เป็นการพิจารณาไปตามความเหมาะสมของคณะกรรมการของมูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ และมูลนิธิส่งเสริมพลเมืองดี” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

3. การสงเคราะห์ค่าพาหนะและค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางกลับภูมิลำเนา

กรมราชทัณฑ์จัดสรรงบประมาณให้เรือนจำกลางสมุทรปราการ ในการสงเคราะห์ค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงระหว่างเดินทางกลับภูมิลำเนาสำหรับผู้พ้นโทษที่ประสบปัญหาไม่มีค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงระหว่างเดินทางกลับภูมิลำเนาภายหลังการปล่อยตัวและไม่มีญาติมารับ

1. ผู้พ้นโทษสามารถขอรับการสงเคราะห์ได้ที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

2. ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการจะดำเนินการติดต่อขอรับการสงเคราะห์จากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หากหน่วยงานดังกล่าวไม่มีงบประมาณ ทางศูนย์อาจจะรวบรวมเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายส่งไปเพื่อขอรับการสงเคราะห์จากมูลนิธิต่างๆ

3. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือ มูลนิธิต่างๆดำเนินการตรวจสอบเอกสารและอนุมัติเบิกจ่ายค่าพาหนะและค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางกลับภูมิลำเนาส่งให้กับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ในส่วนของการการสงเคราะห์ค่าพาหนะและค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง พบว่า การสงเคราะห์ค่าพาหนะมีความชัดเจนและเป็นระบบในการเบิกจ่ายค่าพาหนะให้กับผู้พ้นโทษ “ในช่วงที่ผู้ต้องขังใกล้ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ ผู้ต้องขังจำนวนหนึ่งที่มีความประสงค์จะขอทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ก็จะยื่นเรื่องขอทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ซึ่งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะตรวจสอบในเบื้องต้นก่อนว่าผู้ต้องขังมีญาติที่สามารถติดต่อให้มารับได้หรือไม่ ประกอบกับการตรวจสอบเงินเก็บของผู้ต้องขังในปีปิดยอด ถ้าหลังจากตรวจสอบแล้วพบว่าไม่เพียงพอ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะมอบทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนาให้ผู้ต้องขังจำนวนหนึ่งมาติดต่อภายหลังการปล่อยตัว ค่าพาหนะจะคิดตาม 2 เรท คือ 1. กิโลเมตรละ 1 บาท 2. อัตราค่าโดยสารขั้นต่ำ โดยคิดจากค่าโดยสารของบขส.เป็นค่าโดยสารขั้นต่ำ ถ้าระยะทางเกิน 250 กิโลเมตร จะบวกค่าอาหารให้ 50 บาท บางกรณีที่มีผู้พ้นโทษมีเงินในบัญชีเพียงพอ

ในการเดินทางกลับภูมิลำเนาทางศูนย์ก็จะได้ให้คำพาหนะเดินทางกลับภูมิลำเนา” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4: นักสังคมสงเคราะห์ สัมภาษณ์เมื่อ 19 เมษายน 2564)

4.1.4.3 ภารกิจที่ 3 การติดตามผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว

CARE Support เป็นระบบการติดตามผู้พ้นโทษตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม ในด้านการมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ การมีที่พักอาศัยภายหลังพ้นโทษ และติดตามเพื่อลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ ความสำคัญของระบบ CARE Support คือ เพื่อตอบสนองนโยบายปฏิรูประบบการติดตามผู้พ้นโทษเพื่อสนับสนุนนโยบายการคืนคนดีสู่สังคมให้เป็นระบบดิจิทัล รวมทั้งการติดตามประเมินผลด้านอื่นๆโดยเปลี่ยนการกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มกระดาษไปใช้วิธีการกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มออนไลน์ การติดตาม CARE Support จะติดตามไม่เกิน 6 เดือน การติดตาม CARE Support จะเป็นการไปสอบถามข้อมูลของผู้พ้นโทษ ว่า พ้นโทษไปเมื่อไหร่ ตอนนี้อยู่ที่ใด กับใคร และประกอบอาชีพอะไร มีรายได้เท่าไรเพียงพอหรือไม่ โดยจะดูใน 3 มิติหลัก คือ การมีงานทำ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน โดยศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะรวบรวมข้อมูลของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวลงในระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งหลังจากที่ผู้ต้องขังถูกปล่อยตัวแล้ว ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะประสานงานกับหน่วยงานตามภูมิลำเนาของผู้พ้นโทษ เช่น กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรุงเทพมหานคร โดยประสาน อบต. อบจ. อปท. ทุกแห่งทั่วประเทศร่วมดำเนินการติดตามดูแลหาแนวทางในการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พ้นโทษ รวมถึงผู้พ้นโทษที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร ทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะประสานงานสำนักงานเขตในการติดตามดูแลผู้พ้นโทษ หรือในกรณีผู้พ้นโทษเป็นผู้สูงอายุ พิการ หรือทุพพลภาพ ทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะติดต่อประสานงานกับ กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้พ้นโทษสูงอายุ พิการ ทุพพลภาพ รวมทั้งผู้ที่มีปัญหาความเดือดร้อนอื่นๆ เช่นคำพาหนะเดินทางกลับภูมิลำเนา เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะมีการประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการติดตามสอดส่องผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำ โดยมีฐานข้อมูลที่ได้รับการส่งต่อกองตรวจพิสูจน์หลักฐานในแต่ละจังหวัด และเมื่อหน่วยงานเครือข่ายต่างๆได้ดำเนินการติดตามผู้พ้นโทษแล้ว หน่วยงานเหล่านั้นจะต้องรายงานผลกลับมาอย่างต่อเนื่องๆ เพื่อที่เรือนจำจะนำข้อมูลที่ได้ไปบันทึกผลการติดตามผ่านระบบรายงานผลการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ หรือ CARE Support โดยกรมราชทัณฑ์จะสรุปผลในภาพรวมและนำเสนอผู้บริหารในลำดับต่อไป

ภาพที่ 4 วิธีการติดตามผู้พันโทษของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของ
เรือนจำกลางสมุทรปราการ

ในส่วนช่องทางในการติดตามผู้พันโทษมีหลายช่องทาง เช่น การติดตามเยี่ยมบ้าน โดยตรง การโทรศัพท์สอบถาม การสอบถามผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น LINE หรือ Facebook โดยอาจจะพูดคุยสอบถามแล้วให้ผู้พันโทษส่งรูปถ่ายแบบมาให้ ในกรณีที่อยู่นอกพื้นที่และเจ้าหน้าที่ติดต่อทางโทรศัพท์ไม่ได้ ทางศูนย์จะส่งเรื่องติดตามผู้พันโทษไปยังเทศบาล หรือตำบล เพื่อขอให้หน่วยงานเหล่านั้น เข้าทำการตรวจเยี่ยม หลังจากเทศบาล หรือตำบล ทำการตรวจเยี่ยมเรียบร้อยแล้วก็จะส่งรายงานกลับมายังเรือนจำกลางสมุทรปราการ ในบางกรณีที่ผู้พันโทษมีแนวโน้มที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ทางเทศบาลหรือตำบลจะประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเฝ้าระวังไม่ให้ผู้พันโทษกระทำความผิดอีก เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเป็นผู้กรอกข้อมูลการติดตามผู้พันโทษลงในฐานข้อมูล Care Support ซึ่งกรมราชทัณฑ์เป็นผู้ดูแลทั้งหมด ข้อมูลที่จะลงระบบ Care Support จะต้องครบ 3 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การมีรายได้ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง แต่ถ้าบางกรณีที่ไม่ครบ 3 องค์ประกอบจริงๆ เช่น ภายหลังจากผู้พันโทษเป็นเวลา 3 เดือนแล้ว ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่ได้ประกอบอาชีพ และไม่มีรายได้ ก็จะถือว่าผู้พันโทษรายนั้นมีความเสี่ยงที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็จะประสานหน่วยงานในพื้นที่ในให้ติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้ผู้พันโทษกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

การดำเนินการติดตามผู้พันโทษของศูนย์ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเครือข่ายเป็นอย่างดี ในการช่วยเหลือติดตามผู้พันโทษ “ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำได้รับความร่วมมือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการส่งต่อข้อมูลผู้พันโทษให้กับหน่วยงานเหล่านี้ติดตามต่อ” แต่ในส่วนของการส่งต่อข้อมูลของหน่วยงานกลับมายังศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำยังขาดความต่อเนื่อง “หน่วยงานเครือข่ายเหล่านี้ล้วนมีภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ซึ่งอาจจะทำให้บางครั้งการส่งผลข้อมูลการติดตามผู้พันโทษให้กับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำล่าช้า” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

ในขั้นตอนการติดตามผู้พันโทษ พบว่า การมีช่องทางการติดตามผู้พันโทษหลายช่องทางส่งผลให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ทำงานได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังทำให้เจ้าหน้าที่ติดตามผู้พันโทษได้มากขึ้น “การติดตามผู้พันโทษนอกพื้นที่เมื่อก่อนจะติดตามยาก เพราะช่องทางการติดตามที่จำกัด คือ การติดตามทางโทรศัพท์ กับ การประสานงานหน่วยงานส่วนท้องถิ่นให้ช่วยติดตาม แต่พอมีการติดตามผ่านทางช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่ก็ติดตามผู้พันโทษง่ายขึ้น เช่น การติดตามผ่านทาง Facebook และ Line เจ้าหน้าที่สามารถพูดคุยผ่านในแชทพร้อมกับให้ผู้พันโทษถ่ายรูปแล้วส่งกลับมาได้เลย ซึ่งสะดวกและรวดเร็ว ทำให้ติดตามผู้พันโทษได้เพิ่มขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3: นักพันธุวิทยา ปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

ส่วนของอุปสรรคปัญหาที่พบในการดำเนินการติดตามผู้พันโทษส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาข้อมูลไม่ถูกต้อง “การติดตามผู้พันโทษมักพบปัญหาการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อไม่ได้ มีการย้ายที่อยู่ใหม่ หรือที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ก็ทำให้ติดตามไม่ได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2: เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติงาน สัมภาษณ์เมื่อ 5 มีนาคม 2564)

4.1.5 ผลการประเมินปัจจัยด้านผลผลิต (Product Evaluation)

4.1.5.1 ผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

การประเมินประสิทธิผลของผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ คือ ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคนต้องผ่านการคัดกรอง และได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลการจ้างงาน แหล่งงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

รวมถึง ผู้พันโทษได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้านที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พันโทษ มีรายได้จากการจ้างงาน การประกอบอาชีพที่มาจากทักษะฝีมือที่ได้รับการฝึกฝนทั้งขณะที่อยู่เรือนจำ และออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคม เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์จะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้น ทั้งนี้ต้องอาศัยเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์เป็นเกณฑ์สำคัญ อาจกล่าวได้ว่าประสิทธิผลของผลผลิตเป็นการประเมินการเป้าหมายของการดำเนินโครงการ โดยเปรียบเทียบได้จากการดำเนินโครงการสอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับที่กำหนดไว้ก่อนดำเนินการหรือไม่

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

การดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้พ้นโทษก่อนที่ผู้พ้นโทษจะกลับไปใช้ชีวิตตามปกติในสังคม ซึ่งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังทุกคนที่เหลือระยะเวลาต้องโทษไม่เกิน 6 เดือน - 1 ปี เพราะฉะนั้นผู้พ้นโทษทุกคนของเรือนจำกลางสมุทรปราการจะได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยทั้งหมด ซึ่งกิจกรรมในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะเป็นการอบรม และแนะแนวทางการใช้ชีวิต การฝึกอาชีพระยะสั้น รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความรู้ พัฒนาทัศนคติและพัฒนาจิตใจ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า ในโครงการการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการที่จัดขึ้นนั้น ผู้ต้องขังทุกคนจะได้รับการคัดกรอง และได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลการจ้างงาน แหล่งงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำตั้งไว้ ในการที่จะให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับข้อมูลการจ้างงาน และการสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ “ในกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย นอกจากจะมีวิทยากรที่ให้ความรู้เรื่องการทำงานจากสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการแล้ว เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็เข้าไปให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การดำเนินงาน และการช่วยเหลือสงเคราะห์ให้กับผู้ต้องขังอีกด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์จะแจกแบบคำร้องในการขอความช่วยเหลือด้านต่างๆจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้ต้องขังทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อหลังจากที่ศูนย์ได้แบบคำร้องแล้วจะได้ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ให้ตามความเหมาะสม”

ตารางที่ 2 กิจกรรมพื้นฐานในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของเรือนจำกลาง
สมุทรปราการ ประจำปีพ.ศ.2563 ครั้งที่ 1

กิจกรรม	จำนวนผู้ต้องขัง (ราย)		
	ชาย	หญิง	รวม
1.การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย	276	156	432
2.การพัฒนาด้านจิตใจ	276	156	432
3.การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความสัมพันธ์ใน ครอบครัว (กฎหมาย การใช้ชีวิต กิจกรรมความสัมพันธ์ใน ครอบครัว)	276	156	432
4.การฝึกทักษะอาชีพอิสระและอาชีพระยะสั้น	276	156	432
5.การปรับตัวเข้าสู่ชุมชนโดยบำเพ็ญสาธารณประโยชน์	276	156	432
6.งานวันนัดพบแรงงาน (การแนะนำอาชีพ, ตำแหน่งงานว่าง)	276	156	432
7.การกลับคืนสู่สังคม (การปฏิญาณตนต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ ฯลฯ)	276	156	432
8.ผู้ต้องขังได้รับแบบการติดตามผลหลังปล่อย	276	156	432

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ต้องขังที่เข้าร่วมมีทั้งหมด 432 คน โดยทั้ง 8 กิจกรรม ผู้ต้องขังทั้ง 432 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพื้นฐานในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เนื่องจากกิจกรรมพื้นฐานเป็นกิจกรรมบังคับที่ผู้ต้องขังจะต้องผ่านกิจกรรมเหล่านี้ทุกคน ดังนั้น เมื่อผลการดำเนินงานที่ได้จากโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยก็คือผู้ต้องขังที่ได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ จึงสรุปได้ว่า การจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีประสิทธิภาพ

การให้ความช่วยเหลือผู้พิการ

การให้ความช่วยเหลือผู้พิการเป็นอีกหนึ่งหน้าที่หลักของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของจังหวัดสมุทรปราการ โดยเฉพาะในการดำเนินงานและให้ความช่วยเหลือผู้พิการ ซึ่งการให้บริการของศูนย์จะแบ่งออกเป็น 2 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านแรกคือ การจ้างงาน ซึ่งเป็นผู้เข้ามาใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานทั้งหมด อาทิเช่น ผู้รับบริการมาขอข้อมูลแหล่งงาน ตำแหน่งงานว่าง และมาปรึกษาเกี่ยวกับการหางานทำ การได้รับการจ้างงานจากการประสานงานของศูนย์ เช่น ได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการ หรือโรงงานต่างๆและการได้รับการจ้างงานในโครงการคืนคนดีสู่สังคม ด้านที่ 2 คือการให้การสงเคราะห์ด้านต่างๆ เช่นขอรับการสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพ การศึกษาบุตร ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา การส่งต่อไปยังสถานพยาบาลกรณีเจ็บป่วย หรือช่วยติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่างๆภายในเรือนจำ เป็นต้น

ตารางที่ 3 สถิติจำนวนผู้พิการของเรือนจำกลางสมุทรปราการย้อนหลัง ปี พ.ศ. 2561-2563 แบ่งตามเพศ

จำนวนผู้พิการ (คน)	2561	2562	2563
เพศชาย	1,252	1,894	2,131
หญิง	156	267	269
รวม	1,408	2,161	2,400

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวน 1408 คน โดยแบ่งเป็น เพศชาย 1,252 คน เพศหญิง 156 คน และในปีพ.ศ 2562 มีจำนวนผู้พิการ 2,161 คน แบ่งเป็น เพศชาย 1,894 คน เพศหญิง 267 คน ต่อมาในปีพ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้พิการ 2,400 บาท แบ่งเป็น เพศชาย 2,131 คน เพศหญิง 269 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พิการของเรือนจำกลางสมุทรปราการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และจำนวนผู้พิการมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ตารางที่ 4 สถิติจำนวนผู้พันโทษของเรือนจำกลางสมุทรปราการย้อนหลัง ปี พ.ศ. 2561-2563
แบ่งตามอายุ

จำนวนผู้พันโทษ (คน)	2561	2562	2563
ช่วงอายุ			
20-30 ปี	327	481	656
31-40 ปี	571	882	939
41-50 ปี	365	562	582
50-60 ปี	111	177	168
61 ปีขึ้นไป	34	59	55
รวม	1,408	2,161	2,400

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2561 ผู้พันโทษส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 571 คน รองลงมาคือ ผู้พันโทษมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 365 คน ต่อมาในปีพ.ศ 2562 ผู้พันโทษ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 882 คน รองลงมาคือ ผู้พันโทษมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 562 คน และในปีพ.ศ. 2563 ส่วนใหญ่ผู้พันโทษมีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 939 คน รองลงมาคือ ผู้พันโทษมีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 656 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 -พ.ศ. 2563 ผู้พันโทษของเรือนจำกลางสมุทรปราการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

ตารางที่ 5 สถิติจำนวนผู้พ้นโทษที่รับการสงเคราะห์จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ
ของเรือนจำกลางสมุทรปราการย้อนหลัง ปี พ.ศ. 2561-2563

จำนวนผู้พ้นโทษรับการช่วยเหลือจากศูนย์ ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการจ้างงาน						
- แนะนำแหล่งงาน/ตำแหน่งงานว่าง	14	7	161	35	68	30
- ได้รับการจ้างงานจากการ ประสานงานจากศูนย์	-	-	2	0.4	6	3
- โครงการจ้างงานผู้พ้นโทษ คืนคนดีสู่สังคม	-	-	2	0.4	2	0.8
การให้การสงเคราะห์ด้านอื่นๆ						
ผู้ได้รับทุนประกอบอาชีพ (ทุนคืนคนดี/มูลนิธิ/อื่นๆ)	-	-	4	0.8	2	0.8
ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา	11	5	11	2	12	5
ด้านการรักษาพยาบาล	100	48	17	4	5	2
ทุนการศึกษาบุตร	-	-	13	3	6	3
ที่พักอาศัยภายหลังพ้นโทษ	-	-	1	0.4	1	0.4
การสงเคราะห์ด้านอื่นๆ เช่น การขอ เอกสารราชการ การฝากสิ่งของ การช่วย ประสานหน่วยงานภายนอก เป็นต้น	84	40	246	54	127	55
รวมทั้งสิ้น	209	100	457	100	231	100

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ทั้งหมด 209 คน โดยส่วนใหญ่เป็นผู้พ้นโทษที่ได้รับการสงเคราะห์ด้านการรักษาพยาบาล 100 คน คิดเป็นร้อยละ 48 การสงเคราะห์ด้านอื่นๆ 84 คน คิดเป็นร้อยละ 40

ในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ทั้งหมด 457 คน โดยส่วนใหญ่เป็นผู้พ้นโทษที่ได้รับการสงเคราะห์ด้านอื่นๆ 246 คน คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมา คือ การแนะนำแหล่งงาน/ตำแหน่งงานว่าง 161 คน คิดเป็นร้อยละ 35

และในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้พันโทษที่ได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการทั้งหมด 231 คน โดยส่วนใหญ่เป็นผู้พันโทษที่ได้รับการสงเคราะห์ด้านอื่นๆ 127 คน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมาคือ การแนะนำแหล่งงาน/ตำแหน่งงานว่าง 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้พันโทษที่มาขอรับความช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 – 2563 มีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนผู้พันโทษทั้งหมดในแต่ละปี แต่ถ้าพิจารณาความสอดคล้องของการดำเนินงานกับเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการในเรื่องที่ผู้พันโทษได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน ที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พันโทษนั้น พบว่า มีความสอดคล้องเห็นได้จาก ผู้พันโทษได้รับการสงเคราะห์จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 – 2563 ต่อเนื่องทุกปี ไม่ว่าจะเป็นการได้รับคำแนะนำในเรื่องการประกอบอาชีพ การช่วยเหลือประสานงาน รวมถึงได้รับการสงเคราะห์ด้านต่างๆ แต่จำนวนของผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ มีจำนวนน้อยมาก ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การให้การสงเคราะห์ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร

การติดตามผู้พันโทษภายหลังการปล่อยตัว

เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีหน้าที่ในการติดตามผู้พันโทษ โดยจะดูใน 3 มิติหลัก คือ การมีงานทำ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ซึ่งในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ให้ความสำคัญกับการติดตามผู้พันโทษมาก จะเห็นได้จากที่กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผู้พันโทษ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ในด้านการติดตามเป็นตัวชี้วัดร้อยละของผู้พันโทษที่จะต้องได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดจำนวนผลการติดตามที่จะต้องติดตามได้ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 30 ของจำนวนผู้พันโทษที่ปล่อยตัวในปีนั้น โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการได้ดำเนินการติดตามแล้วจะต้องรายงานผลให้กรมราชทัณฑ์ทราบด้วย ซึ่งการกำหนดตัวชี้วัดดังกล่าวส่งผลให้การติดตามผู้พันโทษของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการให้ความสำคัญกับการติดตามในระบบ CARE Support มากขึ้น

**ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้พันโทษาที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support
ปี พ.ศ.2562 และปี พ.ศ.2563**

จำนวนผู้พันโทษาที่ได้รับการติดตาม ในระบบ CARE Support	สถานะ การติดตาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปี 2562	ติดตามได้	1,374	64
	ติดตามไม่ได้	787	36
จำนวนผู้พันโทษาทั้งหมด	รวม	2,161	100
ปี 2563	ติดตามได้	1,836	77
	ติดตามไม่ได้	564	23
จำนวนผู้พันโทษาทั้งหมด	รวม	2,400	100

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พันโทษาที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support 2 ปีที่ผ่านมาสูงกว่าร้อยละ 30 ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด เห็นได้จากในปี พ.ศ. 2562 มีผู้พันโทษาที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ร้อยละ 64 และในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการสามารถติดตามพันโทษาในระบบ CARE Support ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่ถ้าหากพิจารณาความสอดคล้องของการดำเนินงานกับเป้าหมายการดำเนินงานของ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการในเรื่องที่ผู้พันโทษาได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน ที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พันโทษานั้น พบว่า มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนิน เนื่องจาก การติดตามผู้พันโทษา เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ซักถามและดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของผู้พันโทษาใน 3 มิติหลัก ได้แก่ การมีงานทำ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ซึ่งถ้าหากเจ้าหน้าที่ติดตามแล้วพบว่า ผู้พันโทษามีความเดือดร้อนและต้องการขอรับการสงเคราะห์จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เจ้าหน้าที่ก็จะให้การสงเคราะห์ตามความเหมาะสม ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการติดตามผู้พันโทษาของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่า การดำเนินงานของศูนย์มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย การดำเนินงานที่ตั้งไว้เพียง 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคนต้องผ่านการคัดกรอง และได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลการจ้างงาน แหล่งงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ และ ประการที่สอง การที่ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน ที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พ้นโทษ แต่เป้าหมายของการดำเนินงานของ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ จะต้องมีการได้จากการจ้างงาน การประกอบอาชีพที่มาจากทักษะฝีมือที่ได้รับการฝึกฝนทั้งขณะที่อยู่เรือนจำ และออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคม เป็นต้น พบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ยังไม่มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมนัก เนื่องจาก การดำเนินงานในการส่งเสริมการมีอาชีพให้กับผู้พ้นโทษเป็นลักษณะการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงานว่าง และประสานงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ซึ่งขั้นตอนการสมัครงานเป็นต้นไป ผู้พ้นโทษจะต้องเป็นคนดำเนินการเอง ดังนั้น การมีงานทำหรือการได้รับการจ้างงานของผู้พ้นโทษ จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า เป็นเพราะได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ปี พ.ศ.2562
แบ่งตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	965	70
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	216	16
พนักงานบริษัท	152	11
ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ	6	0.4
เกษตรกร/ประมง	27	2
อื่นๆ (ประกอบอาชีพไม่เป็น กิจจะลักษณะ)	8	0.6
รวมทั้งหมด	1,374	100

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้พันโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ปี พ.ศ.2562 ทั้งหมด 1,374 คน คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ในสถานะการมีงานทำ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 965 คน คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และลำดับต่อมา คือ พนักงานบริษัท จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดตัวชี้วัดของผู้พันโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ต้องอยู่ในสถานะการมีงานทำ ร้อยละ 45 ซึ่งจะเห็นว่า ผู้พันโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ปี พ.ศ.2562 ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ทั้งหมด 1,374 คน คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ในสถานะการมีงานทำ แสดงให้เห็นว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัดที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่ผู้พันโทษได้รับการจ้างงานและอยู่ในสถานะการมีงานทำนั้นไม่สามารถสรุปรวมได้ว่า เป็นผลมาจากการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการที่ทำให้ผู้พันโทษมีงานทำ

จากการศึกษา พบว่า ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการที่มีลักษณะกว้างและไม่ชัดเจนในเรื่องของการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งจะเห็นได้จากหลักเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ 10 ด้าน ขึ้นมาเพื่อประเมินมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรฐานด้านที่ 1 การจัดพื้นที่ให้บริการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ การมีป้ายศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำแสดงให้เห็นให้ผู้ใช้บริการเห็นอย่างชัดเจน มีจุดให้บริการภายในและภายนอกเรือนจำ และมีสถานที่เฉพาะ ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงโดยง่าย

2. มาตรฐานด้านที่ 2 การดำเนินงานของคณะทำงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ มีการแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ องค์กรประกอบของคณะทำงานต้องมีเจ้าหน้าที่มากกว่า 3 ส่วน/ฝ่าย และคณะทำงานทุกส่วน/ฝ่ายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

3. มาตรฐานด้านที่ 3 การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ภารกิจศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ มีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ จะต้องมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ภารกิจของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (แผ่นพับ/ไวนิล/สื่ออื่นๆ) โดยคณะทำงานทุกส่วน/ฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภารกิจดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

4. มาตรฐานด้านที่ 4 การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน เครือข่ายภาคสังคมภายในพื้นที่เกี่ยวกับภารกิจของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ มีการจัดประชุมหารือ/

วางแผนการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่ทำบันทึกข้อตกลง และมีผู้พันโทษทที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่

5. มาตรฐานด้านที่ 5 การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ มีเอกสารหรือสื่อที่แสดงขั้นตอนวิธีการเข้าใช้บริการศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน จัดแสดงทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ รวมถึง ช่องทางการติดต่อเจ้าหน้าที่ กรณีผู้ใช้บริการไม่สามารถพบเจ้าหน้าที่ได้ทันที เช่น Line และ Facebook เป็นต้น

6. มาตรฐานที่ 6 การบริหารจัดการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน มีการจัดประชุมเพื่อวางแผนขับเคลื่อน หรือเสนอแนะปัญหาและหาแนวทางแก้ไขและมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกข้อมูลผู้ใช้บริการ จัดเก็บเอกสาร รายงานผลต่างๆ

7. มาตรฐานด้านที่ 7 เรื่องผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดการประเมิน คือ มีผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือน มีผลการดำเนินงานด้านสถิติ ทั้งจำนวนผู้ใช้บริการและผู้ได้รับความช่วยเหลือ และศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานจะต้องมีการติดตามประเมินผลผู้ใช้บริการ รวมทั้งการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. มาตรฐานด้านที่ 8 การรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน มีการรายงานภาพกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานในอัลบั้มไลน์กลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานประจำเดือนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอและภายในระยะเวลาที่กำหนด และมีการบันทึกข้อมูลการดำเนินงานตามแบบฟอร์มที่กรมราชทัณฑ์กำหนดอย่างถูกต้อง

9. มาตรฐานด้านที่ 9 เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานหรือผู้ดูแลรับผิดชอบศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่จะต้องมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ และให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมาย

10. มาตรฐานด้านที่ 10 การให้ความสำคัญของผู้บริหารต่อการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน ให้ความสำคัญกับนโยบายการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงาน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า มาตรฐานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานที่กรมราชทัณฑ์กำหนดมุ่งเน้นภาพรวมของสภาพแวดล้อมในการทำงานและวิธีการดำเนินงานมากกว่าจะเห็นว่าในมาตรฐานที่ 7 ที่เป็นเรื่องของการประเมินผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำนั้น พิจารณาแค่ในเรื่องการมีผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือน

มีผลการดำเนินงานด้านสถิติ ทั้งจำนวนผู้เข้าใช้บริการและผู้ได้รับความช่วยเหลือ และ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะต้องมีการติดตามประเมินผลผู้เข้าใช้บริการ รวมทั้ง การส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่า มาตรฐานที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้แค่นี้ มีผู้เข้าใช้บริการศูนย์อย่างต่อเนื่อง และการรายงานสถิติลงในระบบอย่างสม่ำเสมอเท่านั้น ซึ่งถ้าศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำใดสามารถปฏิบัติได้ตามนี้ก็ถือว่ามีความมาตรฐานแล้ว ซึ่งในมาตรฐานทั้ง 10 ด้านที่กล่าวมาข้างต้นไม่มีด้านใดเลยที่แสดงให้เห็นว่า ผู้พ้นโทษจะได้รับการจ้างงานจากการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงาน และส่งเสริมการมีงานทำของกรมราชทัณฑ์

เกณฑ์การประเมิน	จำนวนผู้พ้นโทษทั้งหมด	เป้าหมาย (ร้อยละของผู้พ้นโทษทั้งหมด)	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)	การประเมินประสิทธิผล
1. จำนวนผู้พ้นโทษที่เข้าใช้บริการศูนย์ฯ	2,400	30	10	ไม่มีประสิทธิผล
2. จำนวนผู้พ้นโทษที่จะต้องได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย	2,400	100	100	มีประสิทธิผล
3. ผู้พ้นโทษที่จะต้องได้รับการติดตามหลังปล่อย	2,400	30	77	มีประสิทธิผล
4. ผู้พ้นโทษที่อยู่ในสถานะมีงานทำ	1,836	45	100	ไม่มีประสิทธิผล

จากตารางที่ 9 จะพบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่องที่ 1 คือจำนวนผู้พ้นโทษที่เข้าใช้บริการ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ จะต้องมีความร้อยละ 30 ของผู้พ้นโทษทั้งหมด ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ มีจำนวนผู้พ้นโทษที่เข้ามาใช้บริการหลังพ้นโทษไปแล้ว เพียงแค่ร้อยละ 10 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 30 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิผลในเรื่องของจำนวนผู้พ้นโทษที่เข้าใช้บริการหลังพ้นโทษของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ต่อมาในส่วนของเกณฑ์การประเมินเรื่องที่ 2 คือ จำนวนผู้พันโทษที่จะต้องได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่ทางเรือนจำกลางสมุทรปราการจัดขึ้น ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พันโทษที่จะต้องได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยถึงร้อยละ 100 ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 100 กล่าวคือ ผู้พันโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำกลางสมุทรปราการทุกคนจะได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการสามารถดำเนินงานโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์การประเมินเรื่องที่ 3 คือ จำนวนผู้พันโทษที่จะต้องได้รับการติดตามหลังปล่อยจะต้องมีจำนวนร้อยละ 30 ของผู้พันโทษทั้งหมด ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พันโทษที่ได้รับการติดตามหลังพ้นโทษไปแล้วสูงถึงร้อยละ 77 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 30 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพของการติดตามผู้พันโทษหลังปล่อยของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ในส่วนของเกณฑ์การประเมินเรื่องที่ 4 คือ จำนวนผู้พันโทษที่อยู่ในสถานะมีงานทำจะต้องมีจำนวนร้อยละ 45 ของผู้พันโทษที่เรือนจำกลางสมุทรปราการสามารถติดตามได้ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พันโทษที่ติดตามได้อยู่ในสถานะมีงานทำคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 45 ซึ่งหมายความว่า การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีประสิทธิภาพในการที่ผู้พันโทษมีสถานะมีงานทำทั้งหมดและยังบรรลุเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้อีกด้วย แต่ถ้าหากพิจารณาปัจจัยของผู้พันโทษที่อยู่ในสถานะการมีงานทำจะเห็นว่า ผู้พันโทษจำนวนร้อยละ 100 นั้นไม่ได้เป็นผู้พันโทษที่ได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในเรื่องของการมีงานทำแต่อย่างใด แต่เป็นเพราะผู้พันโทษเหล่านี้หางานทำด้วยตนเอง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การประเมินประสิทธิภาพในเรื่องการมีงานทำของผู้พันโทษนั้นไม่สามารถประเมินได้ว่าการดำเนินงานของศูนย์มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้พันโทษมีงานทำ เพราะจำนวนผู้พันโทษที่อยู่ในสถานะการมีงานทำไม่ได้เป็นผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการอย่างแท้จริง

และถ้าพิจารณาถึงการประเมินประสิทธิผลโดยให้ความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของ ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะเห็นว่า การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริม การมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ ซึ่งเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ มี 3 ข้อ ดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคนต้องผ่านการคัดกรอง และได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลการจ้างงาน แหล่งงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ

2. ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้านที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พ้นโทษ

3. มีรายได้จากการจ้างงาน การประกอบอาชีพที่มาจากทักษะฝีมือที่ได้รับการฝึกฝน ทั้งขณะที่อยู่เรือนจำและออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า สู้สุดท้ายแล้วศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของ เรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นไปตามภารกิจที่ทางกรมราชทัณฑ์กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้จากการ ดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ มีการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 1 และ 2 อย่างชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้จากการให้ความช่วยเหลือ การสงเคราะห์ต่างๆ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาชีพและตำแหน่งงานว่างให้กับผู้ต้องขัง ที่ใกล้จะพ้นโทษ แต่ในส่วนของเป้าหมายที่ 3 มีรายได้จากการจ้างงาน การประกอบอาชีพที่มาจาก ทักษะฝีมือที่ได้รับการฝึกฝน ทั้งขณะที่อยู่เรือนจำ และออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคมนั้น พบว่า การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ยังไม่มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมนัก เนื่องจาก ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ทำหน้าที่เป็นเพียงแค่หน่วยงานประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงานว่างให้กับผู้พ้นโทษเท่านั้น ไม่มีการ ประสานกับสถานประกอบการ หรือหน่วยงานเอกชนในการรองรับผู้พ้นโทษให้มีงานทำโดยตรง การทำงานยังเป็นแบบเชิงรับอย่างเดียว การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ของเรือนจำกลางสมุทรปราการจึงยังไม่มีประสิทธิผลในการส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้พ้นโทษ ดังนั้น เป้าหมายในเรื่อง รายได้ที่ผู้พ้นโทษจะได้รับจากการจ้างงาน และการประกอบอาชีพที่มาจากทักษะ ฝีมือที่ได้รับการฝึกฝนจากเรือนจำจึงยังเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถประเมินประสิทธิผลของศูนย์ ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการในเรื่องของการจ้างงานได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการในการหางานให้กับผู้พ้นโทษ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ซึ่งสามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

จากการศึกษาวิเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ จำนวน 6 คน โดยแบ่งออกเป็น ชาย 2 คน และหญิง 4 คน ประกอบกับการศึกษา หนังสือ เอกสารทางวิชาการ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโดยใช้ CIPP Model มาวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการประเมินออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1. การประเมินปัจจัยด้านบริบท (Context Evaluation) ผลการประเมินพบว่า วัตถุประสงค์ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีความสอดคล้องกันกับการดำเนินงานของประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาทหน้าที่ของศูนย์ คือ การเป็นหน่วยงานประสานงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ อาทิเช่น การให้คำปรึกษา การหาตำแหน่งงานว่าง และการสงเคราะห์ เช่น ค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษาบุตร เป็นต้น และในส่วนของความสำคัญของปัจจัยสิ่งแวดล้อม พบว่าปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และต่อตัวผู้พ้นโทษในการหางานทำได้ยากขึ้น เนื่องจาก สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ สถานประกอบการหลายที่ปิดตัวไป ทำให้ตำแหน่งงานว่างก็ลดน้อยลง ผู้พ้นโทษก็จะมีทางเลือกในการประกอบอาชีพน้อยลง นอกจากนั้นในเรื่องของการยอมรับจากสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะถ้าสังคมไม่ยอมรับและให้โอกาสผู้พ้นโทษในการเริ่มต้นใช้ชีวิตใหม่ ให้โอกาสเขาได้มีอาชีพในการหาเลี้ยงตนเอง ก็เหมือนกับเป็นการผลักให้ ผู้พ้นโทษกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ผลการประเมินพบว่า

2.1 ความเหมาะสมและเพียงพอของบุคลากร จากการศึกษาพบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการยังไม่เพียงพอเป็นผลมาจากอัตรากำลังของเรือนจำกลางสมุทรปราการที่ลดลงและไม่ได้รับการจัดสรรอัตราทดแทน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับผิดชอบหน้าที่งานหลักเพียงอย่างเดียว แต่ต้องรับผิดชอบในภาระงานอื่นๆด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำก็ได้รับผลกระทบในเรื่องนี้ด้วย

ปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอยังส่งผลกระทบต่อภารกิจหน้าที่ของศูนย์ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก นั่นก็คือ ผู้พ้นโทษ ได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งหน่วยงานภายนอก สถานประกอบการต่างๆ ที่มีความสนใจอยากรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานแต่ไม่ได้รับการติดต่อจากทางศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำในการส่งต่อข้อมูลผู้พ้นโทษที่ต้องการมีงานทำ

2.2 ความเหมาะสมและเพียงพอของงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า งบประมาณที่กรมราชทัณฑ์ให้ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำในการบริหารจัดการภายในศูนย์โดยตรงนั้นไม่มี เนื่องจาก งบประมาณที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำได้รับจากกรมราชทัณฑ์จะเป็นลักษณะตามภารกิจ เช่น งบประมาณประจำปี สำหรับใช้จัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำกลางสมุทรปราการ และเงินงบประมาณที่มาสนับสนุนงานสังคมสงเคราะห์ เช่น ทุนค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งในบางครั้งทุนสนับสนุนด้านสังคมสงเคราะห์เหล่านี้มีจำกัด และไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้พ้นโทษ

2.3 ความเหมาะสมและเพียงพอของหน่วยงานที่มาสนับสนุน จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีหน่วยงานเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งที่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษมาก เนื่องมาจากการทำบันทึกตกลงว่าด้วยการประสานงานความร่วมมือ โครงการพระราชรัฐ ร่วมสร้างงาน สร้างอาชีพ ผู้ต้องขัง ระหว่าง กรมราชทัณฑ์ กรมการจัดหางาน กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐเหล่านี้จะสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการในลักษณะของการประสานงานเพื่อส่งต่อข้อมูลผู้พ้นโทษเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการยังขาดหน่วยงานในส่วน of สถานประกอบการ หรือหน่วยงานเอกชนที่จะมารองรับผู้พ้นโทษในการจ้างงานโดยตรง ซึ่งอาจจะเป็นผลจากการที่หน่วยงานภาคเอกชนบางส่วนยังขาดความเชื่อมั่นในการจ้างงานผู้พ้นโทษ

3. การประเมินปัจจัยด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ผลการประเมินพบว่า

ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งความรับผิดชอบหลักของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการจะเพิ่มขึ้นในช่วงของการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยไปจนถึงการติดตามผู้พ้นโทษ โดยสามารถแบ่งหน้าที่ภารกิจหลักของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการได้ 3 ภารกิจ ได้แก่

3.1 ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย จากการศึกษาพบว่า การจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังมีความเหมาะสม เพราะกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษได้รับการเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างความรู้พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาทัศนคติ รวมทั้งการได้รับทักษะการฝึกอาชีพเพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้ประกอบอาชีพได้ และศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำก็ได้รับความร่วมมือที่ดีจากหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี ได้วิทยากรเข้ามาช่วยการฝึกอาชีพต่างๆ และยังให้คำปรึกษา ให้แนวทางในการใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ ส่วนปัญหาที่พบในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย คือ กิจกรรมการฝึกอาชีพที่จัดขึ้นยังไม่มีหลากหลาย อีกทั้งผู้พ้นโทษบางคนประสบปัญหาการขาดแคลนทุนประกอบอาชีพ ทำให้ผู้พ้นโทษไม่สามารถนำทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพในเรือนจำนำไปประกอบอาชีพได้

3.2 ภารกิจที่ 2 การให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ซึ่งสามารถแบ่งการให้ความช่วยเหลือของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ได้เป็น 2 ด้าน คือ การให้ความช่วยเหลือด้านการจ้างงาน และการให้ความช่วยเหลือด้านการสงเคราะห์ต่างๆ

ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือด้านการจ้างงาน จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจะมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลในเรื่องอาชีพ และการจ้างงานให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษในตอนเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และ การประชาสัมพันธ์แหล่งงาน ตำแหน่งงานว่างหลายช่องทางการติดต่อด้วยกัน เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์หน้าศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และโพสต์ในกลุ่ม Line และ Facebook อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือด้านการจ้างงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากหลายปัจจัยด้วยกัน อาทิเช่น ปัจจัยส่วนตัวของผู้พ้นโทษ ตำแหน่งงานว่างมีจำนวนน้อย และลักษณะภายนอกของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการที่ปิดทึบทำให้ไม่กล้าเข้ามาติดต่อ เป็นต้น

ส่วนการให้ความช่วยเหลือด้านการสงเคราะห์ต่างๆ จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำกรณีที่มีความรับผิดชอบในการให้การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษในหลายเรื่องด้วยกัน อาทิเช่น การให้ทุนประกอบอาชีพ การให้ทุนค่ายานพาหนะ กลับภูมิลำเนา การให้ทุนการศึกษาบุตร การให้ความช่วยเหลือด้านพยาบาล การให้ความช่วยเหลือหาที่พักอาศัยให้ผู้พ้นโทษ และการให้การสงเคราะห์อื่นๆ เช่น การขอเอกสารราชการ การฝากเอกสาร การประสานงานหน่วยงานภายนอก เป็นต้น ขั้นตอนการให้การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษมีความเหมาะสมและเป็นระบบเป็นไปตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ แต่ปัญหาที่พบในการให้การสงเคราะห์ คือ ทุนมีจำกัด ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้พ้นโทษที่ต้องการได้รับการสงเคราะห์

3.3 ภารกิจที่ 3 การติดตามผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการติดตามผู้พ้นโทษ (CARE Support) โดยการติดตามจะติดตามไม่เกิน 6 เดือน การติดตาม CARE Support จะเป็นการไปสอบถามข้อมูลของผู้พ้นโทษ โดยจะดูใน 3 มิติหลัก คือ การมีงานทำ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีช่องทางการติดตามผู้พ้นโทษหลายช่องทาง เช่น การติดตามผ่านทาง Facebook และ Line หรือในกรณี que ติดตามทางโทรศัพท์ไม่ได้ ก็จะมีการประสานงานหน่วยงานส่วนท้องถิ่นให้ช่วยติดตาม ซึ่งการมีช่องทางติดตามผู้พ้นโทษที่หลากหลายส่งผลให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ทำงานได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังทำให้เจ้าหน้าที่ติดตามผู้พ้นโทษได้มากขึ้น ส่วนอุปสรรคปัญหาที่พบในการดำเนินการติดตามผู้พ้นโทษส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาข้อมูลที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ที่ให้ไว้ไม่ถูกต้องทำให้ติดตามไม่ได้

4. การประเมินปัจจัยด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลการประเมินพบว่า

การประเมินประสิทธิผลด้านผลผลิตจะพิจารณาจากการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นหลัก ซึ่งเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ มี 3 ข้อ ดังนี้

(1) ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคน ต้องผ่านการคัดกรอง และได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ข้อมูลการจ้างงาน แหล่งงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ

(2) ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุนทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้านที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พ้นโทษ

(3) มีรายได้จากการจ้างงาน การประกอบอาชีพที่มาจากทักษะฝีมือที่ได้รับการฝึกฝน ทั้งขณะที่อยู่เรือนจำ และออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคม

เพราะฉะนั้นการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ จะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้น อาจจะต้องประเมินผลผลิตของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำโดยเปรียบเทียบจากเป้าหมายที่ตั้งไว้กับกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการทั้ง 3 ภารกิจหลัก ดังนี้

4.1 ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย จากการศึกษาพบว่า โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมีประสิทธิผล เนื่องจาก ผู้ต้องขังทุกคนที่เหลือระยะเวลาต้องโทษไม่เกิน 6 เดือน - 1 ปี จะได้เข้าร่วมกิจกรรมพื้นฐานในโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ดังนั้น ผู้ต้องขัง จะได้รับการฝึกอาชีพระยะสั้น ได้รับข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำตั้งไว้ ในการที่จะให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับข้อมูลการจ้างงานและการสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ

4.2 ภารกิจที่ 2 การให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ จากการศึกษาพบว่า การให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายในเรื่องผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน ที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พ้นโทษ แต่การให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร เนื่องจาก จำนวนผู้พ้นโทษที่มาขอรับความช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 - 2563 มีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนผู้พ้นโทษทั้งหมดในแต่ละปี

4.3 ภารกิจที่ 3 การติดตามผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัว จากการศึกษาพบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการสามารถติดตามผู้พ้นโทษในระบบ CARE Support ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นได้จาก ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support 2 ปี ที่ผ่านมาสูงกว่า ร้อยละ 30 ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด อย่างในปี พ.ศ. 2562 มีผู้พ้นโทษที่ได้รับการติดตามในระบบ CARE Support ร้อยละ 64 และในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77 อีกทั้งการติดตามผู้พ้นโทษภายหลังการปล่อยตัวยังสอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการในเรื่องที่ผู้พ้นโทษได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน ที่ต้องการแรงงานฝีมือ

ตามคุณลักษณะของผู้พันโทช เนื่องจาก การติดตามผู้พันโทช เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริม การมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ชักถามและดูสภาพความเป็นอยู่ของผู้พันโทช ใน 3 มิติหลัก ได้แก่ การมีงานทำ การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับ ครอบครัวและชุมชน ซึ่งถ้าหากเจ้าหน้าที่ติดตามแล้วพบว่า ผู้พันโทชมีความเดือดร้อนและต้องการ ขอบรับการสงเคราะห์จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ เจ้าหน้าที่ก็จะให้การสงเคราะห์ ตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลาง สมุทรปราการสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายการดำเนินงานที่ตั้งไว้เพียง 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคนต้องผ่านการคัดกรอง และได้รับข้อมูลด้านการประกอบ อาชีพ ได้แก่ ข้อมูลการจ้างงาน แหล่งงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ และข้อมูล เกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านอื่นๆ จากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของ เรือนจำกลางสมุทรปราการ และ ประการที่สอง การที่ผู้พันโทชได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็น และเหมาะสม ได้รับการสนับสนุน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการประสานงาน การส่งต่อไปยังหน่วยงาน บริษัท ห้างร้านที่ต้องการแรงงานฝีมือตามคุณลักษณะของผู้พันโทช แต่เป้าหมายของการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลาง สมุทรปราการที่จะต้องมียุทธศาสตร์ได้จากการจ้างงาน การประกอบอาชีพที่มาจากทักษะฝีมือ ที่ได้รับการฝึกฝนทั้งขณะที่อยู่เรือนจำ และออกไปอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชน สังคม เป็นต้น พบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ยังไม่มีการดำเนินงานอย่าง เป็นรูปธรรมนัก ซึ่งเป็นผลมาจากการกำหนดเป้าหมายอย่างกว้างๆและไม่ชัดเจน รวมถึง การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย เห็นได้จาก ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผู้พันโทชที่มีสถานการณืมีงานทำ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดตัวชี้วัดจำนวนผู้พันโทชที่ต้องอยู่ในสถานะการมีทำงาน ร้อยละ 45 ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวไม่สามารถนำไปอนุมานได้ว่า ผู้พันโทชได้รับการจ้างงาน เป็นผลมาจากการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลาง สมุทรปราการ ดังนั้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริม การมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้พันโทชมีงานทำ หรือได้รับการจ้างงาน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 แนวทางการพัฒนาบริการของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

จากผลการศึกษา พบว่า จำนวนผู้พ้นโทษที่เข้าใช้บริการศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พ้นโทษที่เข้ามาใช้บริการหลังพ้นโทษไปแล้วมีเพียงแค่ร้อยละ 10 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 30 ซึ่งสะท้อนให้เห็นในเรื่องของการเข้าใช้บริการภายหลังการปล่อยตัวของผู้พ้นโทษที่ยังไม่มีประสิทธิผล ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ผู้พ้นโทษกลับมาใช้บริการศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการหลังจากการพ้นโทษไปแล้วมีจำนวนน้อยนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากอคติของผู้พ้นโทษที่มองว่า การกลับมาขอความช่วยเหลือจากเรือนจำเป็นสิ่งที่ไม่อยากจะข้องเกี่ยวกับอีก ผู้พ้นโทษส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า เมื่อตนได้พ้นโทษไปจากเรือนจำแล้วไม่อยากจะกลับมาที่เรือนจำอีก ผู้พ้นโทษบางคนจะมีความรู้สึกว่าการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำเป็นเรื่องที่เป็นทางการ ติดต่อยาก ซึ่งผู้พ้นโทษส่วนใหญ่จะต้องเดินทางมาขอรับบริการที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการทำให้จำนวนผู้พ้นโทษมาใช้บริการค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (เปรมฤดี เพ็ชรกุลและคณะ, 2563) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้พ้นโทษส่วนใหญ่ที่ต้องการให้มีการติดตามและการสงเคราะห์ที่ลดการเผชิญหน้า โดยนิยมรูปแบบการติดตามโดยวิธีการโทรศัพท์มากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอการจัดทำโปรแกรม Application Care Support ที่สามารถเชื่อมกับฐานข้อมูลการติดตามผู้พ้นโทษ ระบบ Care Support ของกรมราชทัณฑ์ที่มีอยู่เดิม โดยใน Application จะรวมความช่วยเหลือด้านต่างๆ ของผู้พ้นโทษ เช่น การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับทุนสงเคราะห์ประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้พ้นโทษที่ใช้งาน Application ในการลดขั้นตอนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมเอกสาร ค่าใช้จ่าย และระยะเวลาในการเดินทาง รวมถึงลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานตามขั้นตอน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ โดยในช่วงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทางศูนย์อาจจะมีการอบรมการใช้งาน Application Care Support และมีการประเมินปัญหาอุปสรรคระหว่างการใช้งาน รวมถึงการรับฟังข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5.2.2 แนวทางการพัฒนาโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

จากผลการศึกษา พบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พันโทษที่ได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยถึงร้อยละ 100 ซึ่งบรรลุตามเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 100 กล่าวคือ ผู้พันโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำกลางสมุทรปราการทุกคนจะได้เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการสามารถดำเนินงานโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่ตัวผู้ต้องขังได้มากน้อยเพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ทำให้ทราบถึงสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขัง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ(ฐิติยา เพชรมณี, 2559) ที่พบว่า การจำแนกผู้ต้องขังเป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้วางแผนโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษ การจำแนกผู้ต้องขังมีวัตถุประสงค์เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการกำหนดตามแผนปฏิบัติดังกล่าวมีปัญหาข้อขัดข้องหรือไม่อย่างไรหากมีปัญหาหรือมีความไม่เหมาะสมเกิดขึ้นก็จะได้ออกแผนปฏิบัติแก่ผู้ต้องขังดังกล่าวใหม่โดยทำการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำเพื่อกำหนดแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังอย่างแท้จริง หากไม่พบปัญหาก็ดำเนินการต่อไป และเมื่อผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษก็จะนำข้อมูลที่ได้จากแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไปเตรียมความพร้อม หรือให้การอนุเคราะห์แก่ผู้ต้องขังในเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละคนต่อไป ซึ่งผลที่ตามมาของการจำแนกผู้ต้องขังจะช่วยลดการกระทำผิดซ้ำและป้องกันอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตจากพฤติกรรมของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษได้

นอกจากนั้น การฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังก็มีความสำคัญต่อประสิทธิผลของโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ(อริสา สำรอง, 2562) ที่พบว่า ผลลัพธ์ของการบำบัดฟื้นฟูโดยการฝึกวิชาชีพส่งผลต่อผู้ต้องขังโดยตรง การบำบัดฟื้นฟูโดยการฝึกวิชาชีพจึงควรพิจารณาถึงปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุและระดับการศึกษา ประกอบการวางแผนด้วย เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินการได้อย่างครอบคลุมและเพื่อให้เป็นแบบแผน การฝึกวิชาชีพ ที่ผู้ต้องขังในทุกๆ ทุกระดับอายุ ทุกระดับการศึกษา สามารถทำความเข้าใจและเข้าถึงการฝึกได้ การบำบัดฟื้นฟูโดยการฝึกวิชาชีพ ฝ่ายบริหารควรกำหนดและถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

การให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และการบริการต่างๆที่จำเป็นอย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีการประเมินผลและติดตามผลของความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนสามารถนำความรู้จากการฝึกวิชาชีพไปใช้ประกอบวิชาชีพหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในอนาคต ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการบำบัดฟื้นฟูโดยการฝึกวิชาชีพอย่างแท้จริง นอกจากนี้ จะเห็นว่า การฝึกวิชาชีพในเรือนจำส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะเน้นในเรื่อง งานช่าง งานฝีมือเป็นหลัก ซึ่งเป็นการจำแนกผู้ต้องขังคร่าวๆ มากกว่าที่จะเป็นการฝึกอาชีพที่มีความเหมาะสมตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการจึงจำเป็นต้องมีการสำรวจความต้องการและความถนัดของผู้ต้องขัง เพื่อนำมาจัดโปรแกรมการฝึกอาชีพที่ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

5.2.3 แนวทางการพัฒนาการติดตามผู้พ้นโทษหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้วของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

จากผลการศึกษา พบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พ้นโทษที่ได้รับการติดตามหลังพ้นโทษไปแล้ว สูงถึงร้อยละ 77 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 30 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการติดตามผู้พ้นโทษหลังปล่อยของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

แต่อย่างไรก็ตาม การติดตามผู้พ้นโทษของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการยังมีจำนวนผู้พ้นโทษบางส่วนที่ไม่สามารถติดตามได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน อาทิเช่น ข้อมูลที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ของผู้พ้นโทษไม่ถูกต้องเป็นผลให้ศูนย์ไม่สามารถติดตามให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษได้ อีกทั้งส่วนหนึ่งมาจากการที่ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ยังไม่มีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเฝ้าระวังและติดตามผู้พ้นโทษมากนัก ทำให้ผู้พ้นโทษบางส่วนไม่ได้รับการช่วยเหลือและสงเคราะห์ได้ตามความต้องการ ทำให้ผู้พ้นโทษบางส่วนก็กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกเนื่องจากการขาดการติดตามและเฝ้าระวังเมื่อผู้พ้นโทษมีแนวโน้มที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้น การที่ศูนย์เป็นศูนย์กลางในการประสานความช่วยเหลือจากหน่วยงานเครือข่ายต่างๆในการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เป็นการลดภาระของศูนย์โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการติดตามและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (ธิตี มหาเจริญและคณะ, 2563) ที่พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรมีการพัฒนาาระบบสารสนเทศสำหรับใช้ในการติดตามและช่วยเหลือผู้พ้นโทษ โดยควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกส่วนราชการ ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ รวมไปถึงกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข

ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษแต่ละบุคคลในมิติต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมไปถึงการให้ความสำคัญในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ในการบูรณาการทำงานร่วมกัน โดยในรูปแบบการติดตาม เฝ้าระวังและการร่วมกันให้ความช่วยเหลือ ผู้พ้นโทษอย่างเหมาะสมตามแต่บริบทของชุมชน แต่ละแห่ง เพราะคนในชุมชนดังกล่าวรู้จักและเข้าใจคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งวิธีดังกล่าวจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและสามารถช่วยประคับประคองผู้พ้นโทษให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และลดความเสี่ยงที่ผู้พ้นโทษจะหันไปกระทำความผิดซ้ำอีก

5.2.4 แนวทางการพัฒนาผู้พ้นโทษให้ได้รับการจ้างงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ

จากผลการศึกษา พบว่า ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการมีจำนวนผู้พ้นโทษที่ ติดตามได้อยู่ในสถานะมีงานทำคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ที่ร้อยละ 45 แต่ในความจริงแล้วจะเห็นว่า ผู้พ้นโทษจำนวนร้อยละ 100 นั้นไม่ได้เป็นผู้พ้นโทษที่ได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในเรื่องของการมีงานทำแต่อย่างใด แต่เป็นเพราะผู้พ้นโทษเหล่านี้หางานทำด้วยตนเอง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การประเมินประสิทธิผลในเรื่องการมีงานทำของผู้พ้นโทษนั้นไม่สามารถประเมินได้ว่าการดำเนินงานของศูนย์มีประสิทธิผลในการช่วยให้ผู้พ้นโทษมีงานทำ ซึ่งปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการจ้างงานผู้พ้นโทษก็คือทัศนคติของคนในสังคมที่มองผู้พ้นโทษในลักษณะไม่ไว้วางใจ การตีตราผู้พ้นโทษซ้ำๆ จากสังคมและคนรอบข้างทำให้โอกาสในการที่ผู้พ้นโทษจะได้รับการจ้างงานค่อนข้างน้อย การที่จะวัดประสิทธิผลการจ้างงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำจึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งจากการศึกษาจะพบว่า ปัญหาส่วนบุคคลของผู้พ้นโทษก็มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนทุนทรัพย์ ในการประกอบอาชีพ ปัญหาการฝึกอาชีพที่หลายหลักสูตรของการฝึกอาชีพในเรือนจำไม่ตรงกับความต้องการของตลาด เป็นต้น ดังนั้น แนวทางในการผลักดันให้เกิดการจ้างงานผู้พ้นโทษ กรมราชทัณฑ์จะต้องสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์และคณะ, 2563) ที่พบว่า ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐมีความพยายาม จัดมาตรการในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพ การจัดหาทุนให้ รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินด้วย แต่เมื่อผู้พ้นโทษออกมาสู่สังคมภายนอกแล้ว หน้าที่ดังกล่าว จึงตกเป็นของภาคเอกชนที่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจ้างงานผู้พ้นโทษ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกับภาคเอกชน จัดหาตำแหน่งงานว่างในภาคเอกชนต่างๆ

เพื่อรองรับผู้พันโทษให้มีงานทำ ซึ่งภาคเอกชนก็มีความคาดหวังในตัวผู้พันโทษว่าจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับ การพัฒนาสภาพจิตใจและทักษะอาชีพตั้งแต่ในเรือนจำมาแล้ว ซึ่งปัจจุบันการฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขัง ในเรือนจำยังขาดการประเมินความต้องการของกลุ่มนายจ้างหรือ สถานประกอบการอย่างเพียงพอ ทำให้ทักษะที่ได้จากการฝึกอาชีพในระหว่างต้องโทษในเรือนจำไม่สอดคล้องกับความต้องการ ทักษะแรงงานของตลาดแรงงาน ดังนั้น กรมราชทัณฑ์อาจจะต้องเปิดโอกาสให้สถานประกอบการ ภาคเอกชนเข้ามาฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขัง โดยอาจจะมีเงื่อนไขให้สถานประกอบการต้องรับผู้พันโทษ เข้าทำงาน ซึ่งจะเป็นการรับประกันว่าผู้พันโทษจะอยู่ในสถานการณืมีงานทำและมีรายได้ ภายหลังการปล่อยตัวจริง นอกจากนั้นแล้ว กรมราชทัณฑ์ควรจะมีการยกระดับความสามารถของ ผู้พันโทษ ให้เป็นแรงงานมีฝีมือ สามารถเข้าสู่การประกอบอาชีพได้ทันที รวมทั้งผู้พันโทษสามารถ กลายเป็นผู้ประกอบการเองได้ เช่น ช่างไฟ ช่างประปา เป็นต้น อีกทั้งผู้พันโทษอาจจำเป็นต้อง ขวนขวายเพื่อเพิ่มพูนทักษะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น หากกรมราชทัณฑ์ สามารถจัดเป็นหลักสูตรพื้นฐานให้ผู้ต้องขังสามารถเรียนรู้ในระดับการใช้คอมพิวเตอร์เป็นได้ ทักษะเหล่านี้ก็จะเป็นใบเบิกทางให้กับผู้พันโทษสามารถเข้าสู่อาชีพที่หลากหลายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอาชีพให้กับผู้พันโทษจะต้องคำนึงถึงความสามารถและความเชี่ยวชาญของ ผู้พันโทษ โดยต้องคำนึงถึงต้นทุนประกอบอาชีพนั้นๆ รวมด้วย ซึ่งกรมราชทัณฑ์อาจจะต้อง เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงทุนประกอบอาชีพให้กับผู้พันโทษมากขึ้น เพื่อให้ผู้พันโทษจะสามารถเริ่มต้น ลงทุนในการประกอบอาชีพได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่า กรมราชทัณฑ์ควรจะต้องทำงานในเชิงรุกมากขึ้น โดยการ กำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำอย่างชัดเจน ศูนย์ประสานงาน และส่งเสริมการมีงานทำจะต้องเป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อติดตามดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้พันโทษได้อย่างทั่วถึง ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ถ้าหากศูนย์ ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำมีการดำเนินงานในเชิงรุกมากขึ้น ผลการดำเนินงานของศูนย์ ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในเรื่องการจ้างงานผู้พันโทษจะมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้น การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ในเรื่องการจ้างงานผู้พันโทษก็จะสามารถทำได้ด้วยวิธีการ ประเมินและติดตามผลผู้พันโทษ เช่น การสร้างแบบทดสอบทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้พันโทษ รวมทั้งมีการประเมินผลจากหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น นายจ้าง ครอบครัว และชุมชน ที่ผู้พันโทษอาศัยอยู่ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) จากหลายทางสำหรับการ ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรมราชทัณฑ์ควรกำหนดเป้าหมายในการจ้างงานผู้พ้นโทษที่ชัดเจนและเจาะจงควบคู่ไปกับการดำเนินงานของศูนย์ในเชิงรุกที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่จะช่วยให้ผู้พ้นโทษมีงานทำ นอกจากนี้แล้วกรมราชทัณฑ์ควรจัดหาแหล่งสนับสนุนในการดำเนินงานของศูนย์ให้เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนผู้พ้นโทษ เช่น งบประมาณที่ใช้ในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทูนสนับสนุนการประกอบอาชีพ และทุนสงเคราะห์ผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ

นอกจากนั้นแล้ว กรมราชทัณฑ์ควรจะต้องเสริมสร้างการยอมรับและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์กับชุมชนในการติดตามดูแลผู้พ้นโทษ ด้วยการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้มีโอกาสในการสรรหาแรงงานที่ตรงกับความต้องการของนายจ้าง รวมถึงการที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องเป็นตัวอย่างให้กับหน่วยงานภาคเอกชนอื่นๆ ในการให้โอกาสผู้พ้นโทษโดยการจ้างงาน ซึ่งถ้าหน่วยงานจะเป็นการสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานภาคเอกชนอื่นๆ ที่จะรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในหน่วยงานของตน รวมถึง การสร้างแรงจูงใจที่เป็นตัวเงินให้กับสถานประกอบการหรือนายจ้าง เช่น สถานประกอบการใด ที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในหน่วยงาน ภาครัฐอาจจะให้สิทธิในการได้ลดหย่อนภาษี เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ จะต้องมีการทำงานเชิงรุกมากขึ้น โดยการจัดทำฐานข้อมูลของผู้พ้นโทษในเว็บไซต์ เพื่อให้สถานประกอบการที่มีความประสงค์ที่จะจ้างงานผู้พ้นโทษได้เข้ามาคัดเลือกบุคคลที่มีทักษะ สอดคล้องกับลักษณะงานที่สถานประกอบการนั้นต้องการ รวมถึงผู้พ้นโทษสามารถค้นหารายชื่อ สถานประกอบการที่เปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษเข้าทำงานผ่านทางเว็บไซต์นี้ได้โดยตรง นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ควรสร้างภาคีเครือข่ายภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพหุตินิสัย และสงเคราะห์ผู้ต้องขังทั้งในช่วงที่ผู้ต้องขังยังอยู่เรือนจำ และช่วงภายหลังที่ผู้ต้องขัง ได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว อาทิเช่น การสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ การสนับสนุนเครื่องอุปโภค บริโภค เป็นต้น รวมถึง การสนับสนุนด้านการฝึกวิชาชีพที่หลากหลาย โดยอาจจะได้รับความร่วมมือ จากภาคประชาสังคมในการเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพ ความต้องการของตลาด และการวางแผนทำธุรกิจ รวมไปถึงความรู้ต่างๆ ที่ผู้พ้นโทษสามารถนำไปปรับใช้ได้หลังจากที่ได้รับ การปล่อยตัวแล้วกลับไปใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้ง

นอกจากนี้แล้ว ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ จะต้องประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาคประชาสังคมได้ทราบถึงข้อมูลของผู้พ้นโทษ ทักษะต่างๆ ที่ผู้พ้นโทษมีตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ โดยศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการอาจจะมีการร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถานประกอบการในพื้นที่ที่มีความสนใจในการจ้างงานผู้พ้นโทษ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษได้กลับไปมีชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ และยังเป็นการสร้างการยอมรับผู้พ้นโทษให้กลับตัวเป็นคนดี มีงานทำให้กับสังคมในอนาคตเพิ่มขึ้นอีกด้วย

5.3.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

ในการศึกษารั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานทำของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ซึ่งเป็นเพียงกลุ่มตัวอย่างเดียวทำให้ทราบข้อมูลเฉพาะที่เท่านั้น ฉะนั้นในการศึกษารั้งต่อไปควรจะศึกษาจากเรือนจำหรือทัณฑสถานหลายๆแห่งทั่วประเทศเพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบหาความแตกต่างในการดำเนินงานเพื่อนำผลจากการศึกษาไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาในการดำเนินนโยบายในอนาคต

บรรณานุกรม

กรมราชทัณฑ์. (2556). คู่มือ การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง (Vol. 1). กระทรวงยุติธรรม.

กรมราชทัณฑ์, ก. (2563). การบริการและการสงเคราะห์ ช่วยเหลือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย กรมราชทัณฑ์.

Retrieved 24/3/2564 from

<http://www.correct.go.th/infosaraban63/letter/filepdf/1608012980.pdf>

กรวรรณ คำกรเกตุ. (2559). แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขังในเรือนจำโครงสร้างเบา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร.

เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์และคณะ. (2563). โครงการวิจัยแนวทางของธุรกิจเพื่อสังคมมาขับเคลื่อนการสร้างอาชีพให้ผู้พ้นโทษเพื่อลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ.

ฐิตียา เพชรมณี. (2559). การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเปรียบเทียบ. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 24, 30.

ฉิติ มหาเจริญและคณะ. (2563). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของภาคีรัฐ ชุมชน และภาคเอกชนในการให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม.

นักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, ก. (2555). โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบและกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยด้านการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ : รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรมราชทัณฑ์.

เปรมฤดี เพ็ชรกุลและคณะ. (2563). การพัฒนากระบวนการติดตามหลังปล่อยและการช่วยเหลือหรือสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ.

พิทักษ์ หัตยานนท์. (2542). การบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานภายใต้แผนทิศทางกรมราชทัณฑ์ : ศึกษา กรณีทัศนศึกษาการเรือนจำและทัณฑสถาน [วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร.

มนัสนันท์ ชาญชุลยทุธ. (2560). การประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์
กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษพัทยา [งานนิพนธ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคเหนือ. (2562). บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษและ
ความต้องการจ้างงานของนายจ้าง กรณีศึกษา : เรือนจำกลางลำปาง กระทรวงแรงงาน]. กรุงเทพมหานคร.

สำนักพัฒนาพฤตินิสัย. (2561). แนวทางการดำเนินงานศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ. กรมราชทัณฑ์.

Retrieved 24/3/64 from

<http://www.correct.go.th/infosaraban/letter/filepdf/1522653846.pdf>

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, ก. (2553). โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบและกระบวนการใน
การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์ : รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรมราชทัณฑ์.

สำราญ มีแจ้ง. (2558). การประเมินโครงการทางการศึกษา : ทฤษฎีและปฏิบัติ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อริสา สำรอง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางชลบุรี ที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟู
โดยการฝึกวิชาชีพ. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา(2), 13.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชลิตา บุญเดช
วัน เดือน ปี เกิด	22 พฤศจิกายน 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY